

THOMAE

LINACRI ANGLI DE
emendata structura, siue de octo
partibus, Liber primus.

PARTES orationis in lingua latina publicè ab idoneis autoribus receptæ sunt octo, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Præpositio, Aduerbiũ, Interiectio, Coniunctio ueteres (ut uidentur) sex erant contenti, qui Participium Verbo, et Interiectio nem Aduerbio annumerarunt, Sed ex his octo, inclinabiles flexibilesq; sunt quatuor, Nomen, Pronomen Verbum, & Participium. Immobiles inflexilesq; reliquæ, Præpositio, Aduerbiũ, Interiectio, Coniunctio. Accidunt inclinabilibus omnibus numerus & persona, Nomini autem, pronomini, & Participio præterius & genera. Verbo & Participio etiam temus. Vni uerbo, modus.

DE NOMINE:

Nomen est pars orationis, quæ casibus inflexa, significat aliquid sine ulla temporis aut certæ perie adsignificantiã. Nominum uariæ sunt species, iæ à uocibus, aliæ à rebus sumptæ, A uocibus primale, ut candidus, & deriuatum, ut candidior iam simplex, ut pes, & compositum, ut Bipes, Deriuati

Deriuati generis aliud denominatiuū est, quod uide licet à nomine ducitur, ut à lapis lapillus: aliud uerbale, quod à uerbo, ut ab amo, amator. aliud participiale, ut fugitans, appetēs, aliud aduerbiale, ut à cras crastinus. Sit & pronominale aliud, ut à noster, nostras, nisi certā adsignificet personā. A rebus sumptæ species sunt, Propriū, appellatiuū, & quod generali appellatione Adiectiuum appelles licet?

Propriū est, quod rē nō multis comunē, sed uni in diuiduo propriā significat, ut Maro, Roma, Tiberis, Caucasus, Brittania. Huius quatuor sunt genera, sic Prisciano distimta. Prænomen, quod uel differētiæ causa præponitur, uel ueteri ritu, quod Romani posteaq; Sabinos ascuiissent in ciuitatē eorū nomina suis præposuerūt, inuicemq; Sabini ipsorū. Talia erāt Aulus & Pub. & Marcus, multaq; alia, quæ non ante pueris, q̄ uirilem togā summerent, puellis, q̄ nuberēt, Tito Probo autore sunt imposta. Nomen, quod suū cuiq; est, ut Paulus, Tull. Cognomen, quod cognationis est, commune, ut Scipio, Gracchus, Fabius. Hoc tamē pluribus dici possit, abusiue dici propriū uideri potest. Agnomē, quod ab aliquo euentu est impositū, ut Africanus, Isauric. Germacicus. Diomedii nomen est, quod Prisciano cognomen, et contra. Ait enim, Nomē proprie est gentilitiū, id est, quod originē gentis uel familie declarat, ut Portius, Cornelius, Iulius Cognomen quod uniuersuiuscūq; propriū est, & nominibus gentilitijs subiungitur, ut Cato, Scipio, Cæsar. Ego (quod

Denominatiuum.
Verbale.
Participiale.
Aduerbiale.
Pronomiale.
Propriū.
Appellatiuum.
Adiectiuum.
Propriū.
quod
Pr
Pr
Pr

N

C

sciã) apud eruditi seculi scriptores agnomen nõ legi, sed pro eo cognomen, ut Sal. Masinissa rex Numidarũ in amicitiam receptus à Pub. Scipione, cui postea Africano cognomẽ ex uirtute fuit, multa et præclara rei militaris facinora fecerat. Et Cicer. de senectute. Teq; nõ cognomentũ solũ Athenis deportasse, sed humanitatẽ et prudẽtiã intelligo. Var. de Rerust. Nã eo prælio hostes ita fudit ac fugauit, ut eo Nerva pretor imperator sit appellatus, & auus cognomẽ inuenerit, ut diceretur Schorpha. Vergi. Cui nũc cognomẽ Iulo.

Vbi tamẽ Ser. cognomẽ pro agnomine positũ censet.

Appellatiuum est, quod rem multis communẽ significat, ut animal, homo, candor, color. Appellatiuorũ uim obtinent & adiectiuorũ neutra, ut in illo Sallust. Quibus diuiciæ bono & honesto potiores erant. Et Vergilius, Dulce satis humor Et eiusdem, Triste lupus stabulis.

Item Quid & Quod, ut Terent. Quid illic rerum gerit? Idẽ Quid hic tibi negotij est? Cicero ad Att. Ego ad Pub. Lupum & Caium Coponiũ prætores misi, et se uobis coniungerent, & militum quod haberent à uos deducerent. Et quodcunq; ut idẽ, Vos hortor, et quodcunq; militũ cõtrahere poteritis, contrahatis.

Nominum uim obtinent, siue appellatiuorũ siue alius cuiusquam generis malis: interim et infiniti uerborum modi, ut Scire in illo, Scire tuum nihil est. Interm infiniti sensus. Voco autem Infiniti sensum, infinitum ipsum cum suo accusatiuo, ut in hoc sermone, Apparet

paret hunc esse seruū domini pauperis miseriq; pars
 illa, Hunc esse seruum domini pauperis. Simili modo
 & in quos infiniti sensus soluitur, ut in eo, Martialis.
 Hoc scio, quod scribit nulla puella tibi: illud, Quod
 nulla puella scribit tibi. Scire tamen licet tū hæc infi-
 nita uerba, quæ nominum uice funguntur, tū sensus in
 quos soluuntur, usitatius uel in recto usurpari, ut in iā
 dicto exemplo, Scire tuū nihil est, uel in accusatio, ut
 in hemistichio quod sequitur, Nisi te scire hoc sciat al-
 ter, et in illo Cæsaris, Damnātū pœna sequi oportebat
 ut igni cremaretur. Rarius in ablatiuo. Salu. Audito
 regem in Siciliam tendere. Plin. Testato quoniam po-
 tū in ursinam rabiem agat. Item in genitiuo. Plin. Flo-
 res odoresq; de die in diem gignit, magna ut palam
 est admonitione hominum, quæ spectatissime floreat,
 celerrime marcescere. Videtur enim illud, celerrime
 marcescere quæ etc. in gignendi casu positum pro
 τὰ χίσα ἀναίρεσις. Ex appellatiuis collectiuum est
 quod singulari numero aliquā multitudinē significat,
 ut populus, gens, turba, quibus contrariā natura
 habent quæ in multitudinis numero rem unicam signifi-
 cant, ut Athenæ, mœnia in nominato hætenus gener-
 adiectiuū nomen in uniuersum id uoco, quod sine al-
 tero cui adhareat, cōsistere in oratione nō potest. Eiu-
 uariæ sunt species, quas strictim hic persequemur. Sū-
 igitur aliæ affirmatæ affectionis uel negatæ, quæ pro-
 prie adiectiua dicuntur, ut albus, par, dodrantalis
 centū, Romanus, cæcus imprudens. Accipiatur enim
 breuitatis

brevitatis causa affectionis uocabulū latius hoc loco
 Aliæ quæ de tali affectione quærent, quæ interrogati
 ua dicuntur, ut qualis, quantus, quot, cuius. Sunt &
 quæ neutris horum (mea sententia) connumerari que-
 ant, quæ Syncategoremata dicās, cuiusmodi sunt par-
 titiua, particularia, & uniuersalia.

Synkategore-
 mata
 quæ:
 Adiectiuū
 aduen-
 tu.

Adiectiuū proprie dictū, aliud commune est, quod
 affectionem multis communem significat, nec potest
 ut (dictū est) per se citra propriū uel appellatiuū in
 oratione consistere. ut albus, ba, bum. Aliud propriū,
 quod affectionē uni in diuiduo propriā significat, ut
 Graduus, Marti, Enosigeus, Neptuno: Quirinus, Ro-
 mulo. Sunt et quæ inter iā dicta genera, id est, appella-
 tiua et adiectiua mediā obtinent naturam, quæ Ambi-
 gua uocant, ut rex, ciuis, consul, pater, seruus, histrio,
 & uerbalia in tor et trix finita. Quippe quæ modo
 appellatiua sunt quoties nimirū uel per se subsistunt
 uel alia sustinet, ut in illo Ter. Regē elegantē narras.
 Et Ouid. Victus meretricis amore, Modo adiectiua,
 quoties uidelicet alteri innitūtur, ut in illo Ver. Hinc
 populū late regē belloq; superbū. Idē in Mo. Excubi-
 orq; diē cātu prædixerat ales. Mar. Nec odit explo-
 ratores nubila massa focos. Cic. Cum ex persona mihi
 ardere oculi hominis histriōnis uiderētur. Et Hor. Ve-
 rū ita risores, ita cōmendare dicaces. Cōueniet Saty-
 ros. Et Luc. Vitrices uiscera dextra. Cic. ad Att. Quo-
 tū die Casij uitrices literæ in sanatu recitate sunt
 Interrogatiuum est, per quod de re quapiam, quæ
 rimus

rimus. Est autem duplex, aliud substantiæ per quod de proprio, appellatiuo uel demonstratiuo pronõie quæritur, ut quis uter, nunquis, ecquis pro num aliquis. Aliud accidētis, per quod de adiectiui quæritur. Hoc autē multiplex est. Nam aliud de qualitate quærit, ut qualis: Aliud de magnitudine, ut quantus aliud de numero, ut quot: aliud de ordine, ut quotus: aliud de possessore, ut cuius, cuius, cuium: aliud de patria secta ue, ut cuias: aliud de modo rationeue, ut cuiusmodi: aliud de uno multiplicato, ut quotuplus, et aliter quotuplex aliud distributiuum dici potest, ut quotenus. Cicer. ad Atticum, In ripa nescio quotenorum iugerum, quam hic pro quot & infiniti accipitur, ut mox apparet: aliud de annorum numero quærit, ut quotennis. Hæc uero, sicut oia fere, quibus aliquid interrogamus, siue nomina sint, siue aduerbia, interdū nihil quærunt: sed aut cum suo uerbo, uerbis alijs subiiciuntur, et eorum transitū excipiunt, fiuntq; infinita, ut, Scio quid conere. Dic quid uelis. Voceturq; ideo (si libet) quo ab alijs, de quibus a gendum est, discernantur. Infinita subiuncta. Aut nos ad aliquid notum, uel certe in oratione prius positum remittunt, efficiunturq; relatiua, olim prouocabula dicta. Referuntur autem relatiua hæc ad ea, de quibus, quum interrogatiua sunt, quærunt. Quæ substantiæ relatiua sunt, ad appellatiua propria, & demonstratiua pronomina, ut homo, uel Socrates, uel iste qui ad nos uenit. Nam quis, cum relatiuū fit, amittit. Quæ accidētis sunt, ad sui generis adiectiua

Interrogati
uū duplex

14. DE EMEND. STR VCT

Quantus
Quot:

Quotus:
Quoteni:
Quotuplus

Quotu-
ex:
quoten-

notinus
tin-

ieftiua. Quantus ad magnus, paruus, bicubitus, bi-
pedalis, Statua magna, quanta erat Rhodi. Quot ad
duo, tria, quatuor. Quotus ad primus, secundus, ter-
tius, ut, uenerat tertius, quotus tu. Quoteni, ad bini ter-
ni, quaterni. Quotuplus, ad duplus, triplus, quadru-
plus. Quotuplex, ad duplex, triplex, quadruplex,
Quotennis, ad biennis, triennis, quadriennis, Item ad
bimus, trimus, quadrimus, quibus ad numerari posse
uidentur, annotinus, ornotinus, præterea annuus et an-
niculus. Plin. Vetustas oleo tediū affert, non, item et ui-
no, plurimumq; ætatis annuo est. Idem de Capris, Con-
cipiunt nouembri mense, ut martio pariant turgescen-
tibus uirgultis, aliquādo annicula semper bime, in tri-
matu in utiles. Idem, Ergo plantaria instituūt, annicu-
lasq; transferunt, et iterū bimas. Ad cuius, ia, ium, tum
pronomina possessiua, meus, tuus, tū nominiū genitiui,
ut Melibæi, Aegonis. Caper Aegonis cuius est uitula,

Redditiuum est, quod relatiua ipsa uel præcedit,
uel sequitur, ut, Talis erat Hermolaus, qualis erat
Theodorus. Quot homines tot sententiæ. Sunt autem
numero hæc, talis tantus, tot, huiusmodi, eiusmodi, isti-
usmodi, & ad quotus, totidem, ut Plinius in II, Mu-
cium iecusculis fibræ, ad numerum lune dierū in men-
se congruere dicuntur, tot idemq; inueniri, quotum lu-
men eius sit. Cæterum reddituiua, quoties indicantes
quippiam his utimur, demonstratiua sunt, ueluti si
quempiam digito demonstrans, dicam, Talis erat The-
odorus, aut non tanti æstimo, indicans capillum. Sepe
etiã

etiā admirantes his utimur, ut in illo, Tantæ molis
erat Romanam condere gentem.

Posseſſiuum nomen eſt, quod aliquid ſignificat ue
luti poſſidentis, uel eius ad quod ſpectat quippiam, ut Poſſeſſiuū:
Euandrius, paternus, herilis.

Materiale eſt, quod aliquid ueluti ex materia ſig
nificat, ut ſaginus, ilignus, abiegnus, columnus, lapide
us, teſtaceus, aureus. Materiale:

Locale ſiue adiectiui genus, quod Græci οἰκωμα
τικόν uocant, eſt quod aliquid ut ex loco ſignificat,
ueluti hortēſis, marinus, maritimus, mōtanus, cœleſtis, Local-

Patrium nomen eſt, quod aliquid ex patria ſigniſi
cat, ut Eboracēſis, Romanus. Eſt enī patria, ut Nonius
Marcel. cenſet, urbs uel ciuitas parentum: Ita q; Ver
gilium nouē illud præuuliſſe ait, Qui ſanguine uobis
hanc patriam peperere ſuo: quum de Latio id dicat.

Gentile eſt, quod aliquid ut ex gente uel natione ſig
nificat, ut Græcus Latinus, Britannus, Cyprius. Illa
enim Hiſpanienſis, Sicilienſis, Romanenſis, Corinthi
enſis οἰκωματικά, potius quam gentilia dixeris
quū non tam aliquid his gentibus ortum, quam in ſi
uerſatum ſignificent, ut Hiſpanienſis negociator, Ge
exercitus, licet genere ſint Romani,

Numerale varias habet ſpecies. Eſt enim Car
dinale, quod numerum absolute ſignificat, ut unus
duo, tres: et Ordinale, quod numerum in ordine, ue
ut apte Laurentius præcipit, quod ultimum eius nu
meri ſignificat, ut primus, ſecundus, tertius. Et diu
ſiuum

suum siue distributiuum, Græci διαμετρικὸν uocant, quod singulis multorum eundem numerū distribuit, ut singuli, bini, terni, quaterni, ut non immerito oratoribus in multitudinis numero eorum ferè sit usus. Plinius de ceruis, Octonis mensibus ferunt partus. Idem de canibus, Gerunt in uteris sexagenis diebus. Et de equis, Partum in eo genere undenis mensibus ferunt, gignant duodecimo. Et de iisdem, Viuunt annis quinquagenis. Rarius singularium, ut idem in decimo septimo, Traduces gallica cultura binis utrimque lateribus, si pars quadrageno distet spacio: quaternis, si uiceno inter se obuij miscentur. Idem uicesimo quinto, Altera maior folijs laterū modo inclusa, quia septena est, Idē. XXVI, septuagena coitu durare ad libidinem tactu herbae, cuius nomē speciemque non ponit. Sunt et quæ diuersæ rei, quam appellatiuū quod cū his construitur, numerū indicēt in riuus terminata, ut ternarius, quaternarius, quinquarius. Lapis centenarius, qui est centum librarum. Homo centenarius, qui est centū annorū. Grex centenarius, qui est centū capitū. Cohors quadrigētaria, quæ est CCCC militū. Sunt et quæ unum in se multiplicatū significant, ut duplicum, triplum, quadruplum, quæ ad numerum uel ponuntur, proprie referri Prisciano placet.

Partitiuum est, quod uel multa singillatim, uel unum ut ex multis significat. Multa singillatim, ut unusquisque, quisque, uterque, neuter. Vnum ut ex multis, ut alter, alius, cætera & reliquus.

Vniuersale

Vniuersale nomen est, quod totam naturam eius cui additur uerbo subijcit, ut omnis, cunctus, nemo, nullus, nihil. Idem faciunt aliquando & infinita ea, quae ex simplicibus interrogatiuis sunt, uel geminatis, ut quisquis, qualisqualis, quantusquantus, quotusquotus, ut eruter, quotquot, uel adiectiōe, cunq; ut quicumque, qualiscunque, quantuscunque, quotuscunque. Vocantur autē Vniuersalia infinita. Huc quodammodo referantur uniuersus & totus. Quorum totus, ad quantitatem continuā, sicut omnis ad discretam refertur. Vniuersus pro simul totus, uel simul omnis accipitur.

Particulare nomē est, quod appellatiui, cui additur partē aliquā, nō totā eius naturā uerbo subijcit. Aliter, quod minus certam definitamq; rē exhibet, quam proprium, ut aliquis, quisquā, quispiam, uellus, quidā. Quorū postremo, rem nobis aliquo modo certam, incerte significamus, ut Terēt. Fuit olim quidam senex mercator, nauem is fregit apud Andrum insulam. Idem Interea mulier quaedā ab hinc trienniū, ex Andro commigrauit. Rursus, Et fingūt inter se quandā nūc fallaciam, ciuem Atticam esse hanc. Reliquis uero rem tanquā nobis etiam incertā, incerte pronūciamus. Ter. Atq; aliquis dicat, nihil promoueris, Est tamē ubi translaticie his utare, ut in distributione. Hominū quidā boni sunt, quidā mali, uel aliqui boni, aliqui mali. Cicero, Dicimus grauedinosos, quosdā, quosdā torminosos, non quia

Vniuersale.

Infinita nomina, quae ex simplicibus interrogatiuis sunt

Vniuersus infinita.

Totus Omnis Vniuersus

Part

Aliquis Quidam

iā sint, sed quia sæpe. Diuersi ab his gñeris particu-
laria sūt, nec nomē adhuc sortia, quilibet, et quiuis.

Quilibet.
Quiuis.
particularia
infinita.
Alteruter

Si significant enim proprie unū ē multis, sed indiferē-
ter hunc uel illū, uocentur autem (si libet) Particula-
ria infinita. Additur his alteruter, quod unū simili-
ratione ex duobus significat. Pli. nat. hist. Alterutrū
fore in causa, hoc est, pleniluniū aut interlunū, nō
erit dubiū. Lucanus, Placet alea fati alterutrū mer-
suram caput Ci. Quōd si in alterutro peccandū sit.

pale.
tum.

Ex his nominis generibus, ea quæ comparationē
recipere possūt, positiones, uel absoluta, uel princi-
palia dicūtur, ut candidus, lætus. Cōparatiuo uerō,
quæ excessū absoluti sui, unius, pluriumue respectu
significant, solūq; possunt in absolutū cū aduerbio
magis, ut doctior illo uel illis, id est magis doctus,
Superlatiuo uerō quæ excessū positionis suæ signi-
ficant, semperq; respectu plurium quàm duorum,
soluūtur hæc in absolutum cum aduerbio, maxime:
ut, doctissimus poetarum, id est maxime doctus.

atiū

atiua:

DE GENERIBVS.

Dictū est accidere nomini genus, casum, numerū:
quorum genus in sex diuiditur, masculinū, foeminū,
num, neutrum, cōmune, epicœnum, dubium. Horum
masculinū est, q, solis maribus debetur, in ijs quæ
sexus discriminē recipiunt, ut Theodorus, uir, Poëta.
Vbi uerō sexus discriminē abest, q, uel masculini ge-
neris adiectiuus uel proprius, appellatiuusue mascu-
linis, in publico latine lingue usu coniūgi solet, ut
lapis.

Lapis, niger, qui *Fœmininum* est, quod solis debetur
 fœminis, ubi scilicet sexus discrimē adest, ut muli-
 er, poetris, Cornelia. In alijs, quod fœminini gene-
 ris adiectiuis uel proprijs, appellatiuisue fœmininis
 iūgi solet, ut petra, nigra, quæ. In quibus uerò sex-
 us facile decernitur, si quæ uoces sunt, quæ maribus
 pariter fœminisq; conueniant, cōmunis duū generis
 merito sūt, ut bos, sus. At in quibus obscurior discre-
 tio est, altero sæpe gñe utrūq; sexum cōfudit usus,
 appellauitq; huiusmodi uoces promiscui generis,
 Græci ἐπιχοίωπος uocāt, ut passer miluius. quæ sub
 masculino: aquila, mustela, quæ sub fœminio, utrūq;
 genus cōprehendūt. Sunt cōtra quæ nulla ratiōe sed
 solo autorū arbitrio, ab alijs masculinè proferūtur
 Ab alijs fœmininè, ideoq; dubij generis appellātur,
 ut margo, cortex, dies, Neutrū genus est, quod nec
 mari nec fœminæ propriū est, quodq; in cōmuni lo-
 quēdi usu, nec mariū nec fœminarum adiectiuis ap-
 pellatiuisue, sed sibi proprijs iungi solet, ut saxum,
 iumentum, nigrum, quod *Commune trium* uel com-
 munissimum genus est, quod uocibus, cuiusq; gene-
 ris iungi potest, ut uelox, fœlix, potens.

Fœmininum,

Commune
duum.Epico-
Dubiu

Neutru

Con-
trium

DE CASV.

Casus si ad uocē spectes, & finē declinatarum ab
 uno nominatiuo uocū uariatū, in uno numero repe-
 riantur plurimū quatuor, ut in secūda et tertia de-
 clinationum formis. A nominatiuo Dñs, domini, do-
 mino, dñm, domine. A nominatiuo Lebes, lebetis,

b 2 lebeti

20 DE EMEND. STRVCT.

lebeti, lebetem, lebete, in reliquis plurimū tres, ut à nominatiuo plurali, poetæ, poetarū, poetis, Poetas
 A nominatiuo manus, manui, manū, manu. A nomina-
 tiuo, dies, diei, diē, die. Sin ad res, siue personas quas
 exhibent, longe plures, quod docti ueterū sortasse
 uidētes, datiuo octauū, ablatiuo septimū adiecerūt,
 sicuti alijs sortasse alios, sed quorū appellatiōes ad
 nos non uenerunt. Nos eorū duntaxat sex, quæ pub-
 lice recipiuntur, descriptiones quasdam ponemus.

nominatiuus

Nominatiuus igitur est, qui rem significat absolu-
 tē, citraq; omnē circumstantiam, ac semper uel fini-
 tis uerbis à priori iūgitur, uel ei quod eiusmodi uer-
 ba præcedit, sub eiusdē personæ ratione innititur.

us.
uns.

Hic, nisi propter nominatiuū multitudinis, casus nō
 diceretur, sed rectus, sicut reliqui omnes obliqui.

rogandi
is.

us.

Genitiuus est, qui rem significat, ut cuius sit quippi-
 am, potestq; in possessiua subinde uerti, ut filius, he-
 rilis filius, ensis Euādri, Euandrius ensis. Hic & pa-
 trius, & gignēdi casus dicitur: priscis etiā interro-
 gādi casus dicebatur. Datiuus, siue dandi casus est,
 qui id significat, cui damnū, gratificatio, missio, pa-
 ritatis uel equalitatis collatio, denique accessio fit.

us

Sub huius uoce aliqui octauū comprehenderūt, quē
 tum incidere uolebāt, quū quod alias per accusati-
 uū cū præpositione usurpabant, per hūc casum pro-
 ferebant, ut in illo, It cælo clamor. Accusatiuus, qui
 etiā incusatiuus, uel causatiuus dicitur, est, qui rem
 significat, tum infinitis uerborum à priori, tū acti-

uorum

norum transitioni accommodatam. Vocatiuus, qui Vocatiuus. fa
 & saluatorius dicitur, est, qui uocandis appellan= lutorius
 disue personis est accōmodus, ut Tityre. Iūgiturq; casus.
 uocandi aduerbijs, ut heus angele, ô Hermolae, nū=
 quam uerbo, ideoq; absolute semper consistit, quasi
 quum aduertentiā effecerit, officio defunctus. Itaq;
 etiā sensus in sermone uicem obtinet. Ablatiuus est, Ablatiuus
 qui aliquid significat, tanquam in quo, cū quo, uel
 abs quo. Itē per uel propter quod aliquid fiat. Et
 est passiuorum personæ agenti, item precio, causæ, Latinus cas
 & instrumento significandis accommodatus. Hic Sextus &
 latinus & sextus, & comparatiuus dicitur. Eundē Cōparat
 nōminum, itemq; pronominum casum, aliqui septi=
 mum dixerunt. Quando scilicet, ut Priscianus re=
 fert, sine præpositione legitur.

DE NUMERO.

Numeri duo sunt: singularis, qui unum duntaxat Singulati
 significat, ut pater. Huius uim habēt & quæ pro no Nominū
 minibus sumūtur, uerbainfiniti modi, ut scire, uelle. quæ por
 & sensus quidā, ut quod legis, uel legas, ut scribas.
 Et quæ ὄγκως Vel τεχνικώς accipiūtur. ut Tullius Plur
 in illo. Tullius est cognomē, & Pergama in illo Per Plu
 gama est. Plurale, multitudinis numerus est, qui mul ri qu
 ta significat, ut partes. Huius uī meritō obtinēt duo obe
 uel plura propria, uel appellatiua, copulatiua cō=
 iūctione cōnexa, ut Socrates & Plato, ignis & aer,
 quo minus mihi figuratæ uiderentur huiusmodi cō=
 structiones, Socrates & Plato docēt, nisi cōstructio

22 DE EMEND. STRVCT.
nem in uocibus naturaliter spectandam scirem.
Sed de hac re alibi fortasse plura.

DE PRONOMINE:

PRONOMEN est pars oratiōis, quæ inflexa casibus, Pronomen quid. indiuiduā maxime essentiam significat sine ulla quidē temporis, sed nunquam sine definitæ personæ differentia. ALITER, Pronomen est pars orationis quæ casibus inflexa, certius aliquid quā proprium nomen significat idq; ueluti demonstratum, relatiū, uel possessū, cū aliqua semper personæ differentia. Species pronominis. Species pronominis sunt quatuor, demonstratiua, relatiua, possessiua, & gentilia uel patria.

relatiua Demōstratiua pronomina sunt, quæ aliquid ueluti indicatū significant. Sunt autē numero octo, ego, tu, hic, iste, ille, is & ipse, & unū in obliquis, sui. Ex ijs, ego, loquentē tantum indicat personam. Tu, ad quam sermo dirigitur. Reliquorū tria, hic, iste, ille tertiam omnino personam demōstrant, nō tamē eandem, sed hic, presentē ei q loquitur iste, presentem ei ad quē fit sermo. Similes loci differentias demōstrant localia ab ijs declinata. Hic, isthic, hinc isthic huc isthuc. Terētius, Tu si hic sis aliter sentias. Vergetius, Per caput hoc iuro. Cicero in Antoniuū, Remoue paulisper istos gladios. Quinq; uero cū uno cōposito, idem, in relatiua transeunt, quando scilicet aliquid, quod in oratiōe præcessit, repetūt. Vnū etiam, ipse, quod alioqui discretionē quandam ab alijs personis adnotat, triū personarum significatiōnem

tionē representat. *Primæ*, ut in illo Vergilij, Quæq;
 ipse miserrima uidi. *Secūda*, ut in illo Ouidij, nil mi
 hi rescribas, attamē ipse ueni. *Tertiæ*, ut in illo Te-
 rētij, Ipsus se fallit, haud ego. Hoc Græci epitagma
 ticō uocant, Donatus subiectiuū, quod reliquis om-
 nibus pronomibus subijci potest, superq; nomini-
 bus, tū proprijs, tū appellatiuis, ut iam patebit. Et
 pronomibus quidē, ut ipse ego cana legam tenera
 lanugine mala. Cicero in Tusculanis, Tibi ipse pro
 te erit maxima corona causa dicenda. Idem, Sed q̄
 profitentur ipsi illi, qui eos scribunt, se neq; distim-
 ctō, neq; eleganter, neque ornatē scribere, lectionē
 sine ulla delectione negligo. Terentius, Atq; isthuc
 ipsū nihil pericli est. Vergilius, Ipsi te fontes, ipsa
 hæc arbusta uocabāt. Cic. in Tusculanis, At id ipsū
 odiosū est, sine sensu esse. Idem, Ex tuo ipsius animo
 coniecturam feceris. Idem. Quum uero perspicuum
 sit, nihil posse in eo esse, q̄ ipse nō sit, quid potest es-
 se in eo odiosum, q̄ nec careat, nec sentiat? Proprijs
 autē & appellatiuis, ut idem, Sed uideamus Hercu-
 lē ipsum, qui tum dolore frangebatur, quum immor-
 talitatē ipsam morte querebat. Omnibus psonis iun-
 gi potest, & cōpositum idem. *Primæ*, ut Cicero, At-
 que idem contendo, cum ad naturam eximiam. & c.
Secundæ, ut Terentius, Tu tamen idem has nuptias
 perge facere, ita ut facis. *Tertiæ*, ut Virgilius, At-
 que idem iungat uulpes. & mulgeat hircos.

Restat ex demonstratiuis unum, nempe sui, Reci-

Epitagma-
tica.

Idem o-
bus per
inngi

Re.

24 DE EMEND. STRVCT.
 procum à quibusdam dictum, quod transitum à ter-
 tia persona in ipsam rursus reflectit, quæ ratione
 tertiæ etiam personæ merito est, quod solum eius
 transitum remittit. Eadem ratione & obliquos
 duntaxat recipit, utique quod non nisi in transitu
 personæ legitur. Sunt qui relatiuum putent, sed er-
 rore, quum sensum à priore non desyderet.

Possesiuat

Possesiua pronomina sunt, quæ aliquid ceu possi-
 dentis significat. Sunt autem quinque, meus, tuus, su-
 us, noster, uester.

Pronomina
 lia.

Gentilia uel patria pronomina sunt, quæ non so-
 lum nationem uel patriam, sed etiam partes sectæ
 me significat, ut nostras & uestras, quæ ideo in-
 ter pronomina sunt posita, quod certæ personæ dif-
 ferentiam secum afferunt.

uera Pro-
 pium:

DE GENERE:

Genera pronominū sūt quatuor, Masculinū, fœmi-
 ninū, neutrū, & cōmune duū. Masculinū est, quod
 uel marē demonstrat, ut ego, quum uir loquitur: uel
 masculinis iungi solet, ut meus. Fœmininū uero, quod
 fœminā demonstrat, ut ego, quum fœmina loquitur
 uel quæ fœmininis iungi solet, ut mea. Neutrū est,
 quod neutrū aliquid demonstrat, et omnibus neutris
 iungi solet, ut illud. Cōmune duū, ut nostras uestras.

DE PERSONA.

Persona duplex est, altera sermonis, altera con-
 structionis, de hac alibi agemus, illa triplex est.
 Prima, quæ rem tantū loquentem demonstrat, ut
 ego.

du.

erfo.

ego. Itaq; nihil miri si quæ uerba ad ea pertinent, quæ omnino loquela careât, prima destituuntur: huiusmodi sūt quorūdā actiuorū passiua, ut aratur, aratur. Indicio est, quod taliū rerū, cū per prosopopœi an fingūtur loqui, nō dubitant autores etiam uerbis quæ ijs proprie debētur, primas personas tribuere,

Secunda persona est, quæ rem significat, ad quam sermo dirigitur, ut tu. Qua ratione efficitur, ut cū omnis uocatiuus secūde sit personæ, quū quicquid

Secunda per-
sona.

uocamus, id omnino alloquamur: nō tamen contra, quicquid alloquimur, id cōtinuō uocemus. Quæ res fortasse Triphonē fefellit, qui pronomē, tu, tantū esse uocatiui casus putabat, cū ad quæ sermo dirigi non potest, ea prorsus uocatiuis careant. Eiusmodi nomina sunt interrogatiua, relatiua, infinita, parti-

Triphoz

tiua, & particularia. Nam uniuersalium quibusdā præsertim eorū, quæ sic proprie dicūtur, nescio cur uocatiuus desit, fortasse etiā nec particulariū quibusdam desit, ut in illo Verg. Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor. Pronomina uero eiusmodi sūt ego, & quæ tertiæ personæ sunt primitiua. In illo enim Cice. O nox illa quæ tenebras attulisti, nō tantē demonstratio aliqua, quæ propria sit pronomi-
nibus quā nobilitatis siue eminentiæ indicatio quædam significatur. Simile quid uidetur in illo Tibulli, Idem, si fas est, mos precor ille redi.

Vocat
quibus
unuerfal.
& particu-
laribus tū
nibus tū p
nouumihu
non desit
denti.

Tertia persona est, quæ aliquid significat, ut de quo sermo habetur. Sub hac comprehendūtur om-

Te
na

nia nomina etiã pronomina, & participia, præter ego & tu, & uocatiuos. Quod, à Græcis postpositiuus articulus dicitur, à Latinis, alijs prouocabulũ, alijs pronomẽ infinitum, alijs relatiuum nomen (est enim substantiæ relatiuũ) nẽpe, qui, quæ, quod, Ideo inter pronomina à Latinis grãmaticis est cõiectum, quod fortasse idcirco inter noia ponẽdum non censuerunt, quod & quorundã pronominum declinationẽ imitetur, & Græci articulo pro eo utantur, nec eius unius causa numerum partium augendum existimarent. Distat tamẽ à pronomine, quod nullã in se certam personæ differentiã includit, quod proprium, ut Aristarcho placet, pronõis est, sed omnibus cõiungi promiscuẽ potest, unde et Infinitum pronomẽ à ueteribus appellatum est, ad infiniti uerbi similitudinẽ quod item quum nullam personam habeat, omnibus iungi personis sine discrimine potest. Cæterũ cum multis nominibus apud ueteres appellatur, nos interim prouocabulũ qui, uel relatiuum qui distinguẽtes uidelicet ab alijs, tum substantiæ relatiuis, qualia sunt pronomina tũ accidẽtis, qualia sunt qualis, et quantus, claritatis causa uocabimus.

DE VERBO:

VERBũ est pars orationis quæ modis & tẽporibus inflexa, esse aliquid, agere uẽ, aut pati significat aliter uerbũ est pars orationis cum tẽpore & modis significatiua. Verborũ, quod ad significationẽ spectat, tria sunt genera, actiuum, passiuum & neutrum

Qui, Quæ
Quod:

Chus:
pro
cur dici

se ne-

trum⁴ Vocis ratione duo. principale, ut edo. declinat⁵
tum ut esurio. Terminatiōis ratione tria maxime,
in o, & in r, et in m Significatiōis pariter et termi-
nationis respectu quinque, nempe actiuum, passiuum,
neutrum cōmune, & deponens. Cōstructionis ratio-
ne duo, absolutum, ut frigeo, transitiuum, ut uro.

Actiuū est quod o finitū, ab agēte in aliud ceu pa-
tiens trāsfundit actionē trāspōsitisq; patiente in no-
minatiuū, et agēte in ablatiuū cū à uel ab, præposi-
tione eundē sensū nō repugnāte publico dicēdi usu
passiua uoce reddere potest. Habetq; tres siue gra-
dus siue species, generaue dicere mauiis. Alia enim
passiua interpretationem in oīpsona et numero reci-
piūt, ueluti ea, quorū actio in rē præditā loquela si-
ue rationalē recipitur, uel (ut Priscianus interpre-
tatur) quæ fateri potest id quod in se fit, ut, doces,
uel docet me, doceor à te uel ab illo. Alia in tertiā
dūtaxat utriusq; numeri, ut ea quorū actio in id tā-
tū proprie transit quod loqui nō potest, doctissimus
Theodorus δλοσις γητικῶς uocat, sicuti, aro a-
grū et agros aratur ager, arantur agri. Nauigo
Tyrrenū equor, et Tyrrenū equor nauigatur
à me. Poto flumē, et potō flumina, potatur flumen, et
potantur flumina. Cic. Quo in genere etiā in Rep.
multa peccantur. Lucan. Plus cinerū Hæmonie sul-
cis telluris aratur. Oui. Quot piscibus unda natatur
Hec tamē in prosopopœia primas & secundas per-
sonas accipere possūt. Alia in, tertia duntaxat sin-
gurali

Actiuū quid

Actiuo
specie.

gulari talē interpretationem admittunt, ut ea quo-
rum actio in aliquid cognatæ tātum significationis
transit, quo modo tertia persona quorundam, quæ
alias neutra absoluta sūt, passiua interpretationē
recipit, ut, *curritur stadiū*, quanquam nihil prohibet,
quo minus hæc quoq; si opus sit, pluratiue pro-
feratur. Tametsi Diomedes repugnat, sed nulla nix
us ratione Cur enim nō, *currūtur stadia*, sicut *cur-
ritur stadiū* dicas? Aliter & breuius. Actiuorū tri-
plex est ratio. Alia, quæ in treis personas transit, ut
amo, doceo me, te, illum. Alia, quæ in tertiam dūtax-
at, sed utriusq; numeri, ut, *aro campū*, & *campos*.
Tertia, quæ in aliquid cognatæ significationis trā-
sit, modo in quid transeat, explicetur: ut, *Curro sta-
dium*, uiuo uitam duram, haftenusq; actiuum est.

Passiuum est, quod r̄ finitū, transpositis personis,
 → ū quid? interpretari retro actiua uoce possis, sic, *Docemur*
 ā preceptore, preceptor docet nos. Passiuorū sicuti
 actiuorū triplex est ordo. Vnus eorū, quæ ā primo
 ū tri actiuorū genere ducuntur, quæ omnes personas &
 numeros recipiunt, ut *doceor*. Ad quem ordinē illa
 quoq; significationis saltē gratia referatur, *Vapulo, ueneo, fio, liceo*, quæ neutralia passiua Priscianus
 al uocat. Græci *αὐτοπαθητικαί* Alius eorum quæ ter-
 tias utriusq; numeri personas habēt, ut *aratur, arā-
tur*, quæ etiā per *proso-pocēian* (ut dictum est) pri-
 mas et secundas recipere possunt. Tertius eorū, quæ
 ā tertio, quæ tertiam scere singularē recipiūt, ut *sta-
tur,*

tur, curritur, dormitur. Impersonalia ideo dicta, quòd sine patiētibus personis à fronte expressis fere legantur,

Cōmune est, quod or finitū, actiuorū, passiuorūq; significationem complectitur, ut ueneror, moror

Cōmune uerbum quide
Neutrū quid

Neutrū est, quod o uel m finitum, nihil impatientis personam transfūdīt. Itaq; nec reciproca interpretationē passiuā recipit, nisi sicuti paulo ante dictū est. Sunt autem neutrorū uariæ species, substantiæ una, nēpe Sum, es est. Altera eorum, quæ Græci

Absoluta solutiua, sup. na.

ἐὶτος δὲ τῆς αἰτίας dicūt, Latini absoluta, uel absolutiua, sic utiq; appellantes, quod per se sensū absoluāt.

Veteres (ut Diomedes refert) supina uocarūt. Talia sunt duplicia. Alia quibus actio ipso uerbo cōpleta significatur, ut Curro, ambulo, pluit. Qua ratione quæcūq; uerba ad quæstiones factas per ago uel facio reddūtur, cuiuscunq; alias sint generis, huiusmodi uerborū naturæ sunt: Quod sic uidelicet sola uerbi actiōe, satisfactū quæstioni uidetur, ut, Quid agis,

Inchoatiua uerba Cont. uerba.

uel facis? amo, scribo, loquor, disco. Alia quibus Passio in ipso uerbo completa significatur, quæ ἰδρωσθη Græci uocant, ut palleo, rubeo. Talia sūt & pleraq; eorū, quæ ueteres inchoatiua uocarūt, Lau, Valla cōtinuatiua, ut Palleo, nigresco.

Deponens est, quod or finitum, uel actiui significationem obtinet. ut Tueor, cōtemplor, loquor: uel neutri, ut philosophor, labor. Absolutū uerbū quid sit, iam dictum est.

Depon. quid.

Transitiuum

Transitiuum id dicimus, quod in aliquem casum fertur, diuersum ab eo qui ipsum præcessit, ut *Legoegeo, placeo, careo.*

Transitiuum
uerbum quid
Quæ uerbo
accidant.

Verbo accidunt quatuor: tempus, modus (quæ statim) & qualitatē aliqui appellarunt) persona, numerus.

Tempus quid
Tempus tri-
plex:

DE TEMPORE.

Tempus esto quod certam actionis qualitatem secundum prius et posterius demonstrat. Diuiditur Grammatico in treis partes, præsens præteritum, et futurum.

Præsens tem-
præteritum té-

lex præ
in in-
fectum.

Actionis et nomine hoc loco passionē, et neutram affectionē intelligi postulo, Præsens tempus, quod & in stans Grammaticis dicitur, est quo actio nunc geri significatur, ut *scribo*, Præteritum est, quod præterisse actionē significat. Huius triplex est ratio: Nam aliud imperfectum dicitur, quo prius quidem aliquid significatur non tamē absolutam perfectam uel actionem esse. Aliter quo continuatio præteriti alicuius, non perfectio significatur, ut *Vergilius*, *Hic templum Iunoni ingens Sidonia Dido cōdebat*. Erat enim adhuc in opere. Et *Plinius* in præfatiōe, *Et ea quæ mirando non satiamur, pēdente titulo inscripsisse, ut Appelles faciebat, aut Polyeletus, tanquam inchoata semper arte & imperfecta*. Aliud perfectum, quod præteritam absolutamque significat actionē, quod idem *Plinius*, paulo infra uerbis illis ostēdit, *Tria non amplius (ut opinor) absolute traduntur inscripta, ille fecit, hoc in passiuis, cōmunibus et deponētibus duplex est, itaque etiā duplici circuitione explicatum. Alterum, quo pro*
xime

fecit:
perfe
in pas

xime præteritū aliquid significatur, ut pransus sum
 alterū quo ulterius præteritū, ut præsus fui nō enim
 si modo pransus sis, pransus fui, cōmode dixeris Aliud
 plusquā perfectū, quod præterijisse actionē, sed
 respectu præteriti imperfecti, perfectiue significat, Fu-
 turū est, quod rem in futurum gerendam significat,
 ut nascetur pulchra Troian⁹ origie Cæsar. Hoc p-
 missiū modū uocarunt aliqui, quod aliquando nō
 tā plane futurū aliquid denūciat, quā aliquid pro-
 mittit, seu uelle quid facere ostendit, ut Vergilius,
 Ibo, & Chalcidico quæ sunt mihi condita uersu,
 Carmina postoris Siculi modulabor auena. Et Ou-
 Ibinus ō Nymphæ, monstrataq; saxa petemus.

Plusquam per-
 fectum quid;

Futurum;

Promissius &
 modus.

Huius aliud genus facit Pōponius, nempe quod Ex-
 actū uocat, ut uidero, abiero. Quanquā Donatus
 talia subiunctiua pro indicatiuis posita putat, ut in
 illis, Dictum & factum, inuenerit aliquam causam
 quam ob rem eijciat oppido. Et alibi, At si pergis,
 abiero ego. Inuenerit pro inueniet, & abiero pro
 abibo. Hoc genus Græci non habent, sed utūtur pro
 eo participio præteriti cū futuro uerbi sum. γρησα
 φως ἔσομαι ἐγνωκως, ἔσομαι. Aristoteles Το-
 pic. δειξαντες ὅτι πάντι ὑπάρχῃ, καὶ ὅτι τινὶ
 ὑπάρχῃ, Δειδείχότες ἔσομεθα, Quod latine
 ut saltē huc quadret, sic interpretere, Qui aliquid
 omni in esse monstrauit, etiā alicui in esse mōstrau-
 rit Demosthenes θεάσεισθε ὅρ ἡρόσορ ὑμεῖς
 ἐσφατηγνικότες πάντα ἔσομεθ ὑπὲρ φιλιππῶς
 Videturq;

Pomponius
 Futurum &
 actum;

Exactum futu-
 rum quod
 de Græci
 pliecat

32 DE EMEND. STRVCT.

Videturq; ex præterito & futuro mixtum ut inter-
pretatio indicat, sed & diuersorum modorum
commune. Indicatiui, ut Vergilius,

Exactum futu-
rum diuerso-
rum modorū
commune.

Suggeretela manu, non ullum dextera frustra
Torsit in Rutilos. Terentius,

Sed si te æquo animo ferre accipiet, negligentem
feceris. Et interrogatiue, ut Vergilius in 9.

Vnus homo & uestris, o ciues, undiq; septus
Aggeribus, tantas strages impune per urbem
Ediderit? iuuenum primos tot miserit orco?
Subiunctiui, ut Ouidius,

Sic ne Perdiderit, non cessat perdere lusor.

Cæcil. Plinius ad Vrsū, Ero enim securior dū legā,
statimq; timebo cū legero. Significat enim Plane,
ὄτε ἀνεγνωκὼς ἔσομαι. De optatiuo nō succurrit
exemplū, eoq; minus, quod nec simplicis in hoc mo-
do futuri facile inuenias. Id euenit propter isodyna-
mō potētialis cū promissiuo modo, siue futuro tēpo-
re, quorū utroq; significatur uoluntas, uel debitū,

miss.

ut in modis latius apparebit. Grocinus, ut in omni
literarū gnē, ita in hoc quoq; curiosus, aliter tēpo-
ra diuidere solebat. Nam præsens præteritū & fu-
turū, singula duplicia fecit hoc modo, Præsens im-

tem.
pito.

perfectū, ut scribo: præsens perfectū παρακείμενον
græce dictū, ut scripsi: hactenus cum Stoicis sen-
tiēs, ut ex Prisciano accipimus. Deinde futurū im-

perfectū, ut scribam. Futurū exactum siue absolu-
tum, ut scripsero. Rursus præteritum imperfectum,
ut scribebam:

ut scribebam, perfectum, ut scripseram.

DE MODO.

Modus latine, sicuti græcè τὸ ὄνομα, latius patere uideatur, quam id quod Græci, ἔγκλισις uocant. Itaque nec mirum est ueteres, qui sub uerbi appellatiōe, quicquid agere patine significat intelligebant, etiā participialia, uerborum modis adnumerasse, atque ea gerundi modum, ut alium fatendi, aliū imperandi appellasse, Nos cū Græcis uerbi uocabulo arctius contracto, etiam modum ad ἔγκλισις contrahimus quā ipsi sic definiunt, ut sit uoluntas, uel affectio animi per uocē significata. Vbi rectius ad significata, uel cōsignificata (mea quidē sententia) dixeris. Hūc Græci Latiniq; in quinque, ad summum sex diuiserunt. Indicatiuum, qui alias et finiendi, et interrogandi, et fatendi, et pronuntiatiuus dicitur. Imperatiuum siue imperandi, Hypotheticon, quem cū imperatiuo coniungunt. Optatiuum siue optandi. Subiunctiuum siue subiungendi. Et infinitum, quem etiā alij uerbum, infinitum, Gellius indefinitum uocat. Stoici nomen potius uerbi putarunt, nec solui (ut uidetur) in aliud sicut reliqui modi possit, nec uolūtatis ullius aut affectiōis sit ad significatiuus, ceteros omnes Syncategoremata et Symbamata dicunt. Nobis aliū his adijcere uisum est, in quo est latini sermōis nō solum lepos, sed etiam compendium, cū quod alias per debeo, uel possum, est interpretandum, una uoce dixisse liceat, ut mox ostēdemus. Est igitur indicatiuus, qui rem ut indicatā

Gerundi modus,
Fatendi modus,

Modus uisio,

Hypotheticon modum quem uocant

Nomibi,

Syncategoremata
Symbamata

In uerbo quid.

34. DE EMEND. STRVCT.

tamue significat, ut nos patriā fugim⁹. Hūc & per
interrogationē et dubitationē sepiſſime usurpam⁹
ut Quis leget hæc? An in astu uenit? Hic modus om-
nia recipit tēpora, discretis etiā uocibus, ut in ipſo
rum temporū exemplis, pālam fecimus. Imperatiuus
est qui rē ut imperatā iussamue significat. Huic ex
personis, prima nō datur, quod nimirū cum impera-
tio sine secunda nō possit, nemo sibi ut loquēti cōmo
de imperet. Tertia tamen datur, qua in absentē im-
perari aliquid significetur. Nusquā tamē sine secun-
dā cōsortio, ad quā uidelicet iperatio fiat. Interdū
per tertiā permissio tantū significatur. Vnde Per-
missiuus modus dicitur. Ex tēporibus uero (mea qui
dem sentētia) futurū hic modus non habet, quod ad
gerendū aliquid, opinione saltē imperantis, semper
fit imperatio. Itaq; etiam futuri temporis aduerbijs
conungi omnibus suis temporibus potest, ut Scribe
nunc, uel cras, nunquam præteritis, non enim dicas
scribe, aut scripseris heri. Sed nec græci, propria sal-
tē uoce futurū in hoc modo habēt. Fuitq; hæc uetus
opinio, ut Apollonius ipse fatetur, q̄ tametsi aliter
sentit, mihi tamē ratiōe ulla nō psuadet. Reliquorū
temporū (id quod constat) præsens et præteritū re-
cipit. Et præsens quidē duplici uoce, & sua, præteri-
tū una et cū subiunct. uis cōmuni. Præsens, ut Ver-
gil. Nudus ara. Item, Primus humum fodito, primus
defecta cremato. Itē, Laudato in gētia rura, Exiguū
colito. Hor. Nō satis est pulchra esse poemata dul-
cia sunt

Imperatiuus.
quid.

missiuus.

Futurum im-
peratiuus de
c.

cia sunt, te quocūq; uolent animū auditoris agūt o
 Cur enim has uoces, quæ in to, tor, tote exeunt, futu-
 ra esse uelint grāmatici, ipse uiderint. Ego certe nō
 uideo, qui eas cōiunctas cū alteris uideā, quas faten-
 tur præfētis esse, ut Propertius, Aut si es dura, nega-
 sin es nō dura, uenito. Ver. Tytere dum redeo (bre-
 uis est uia) pasce capellas, Et potum pastas age Ti-
 tere, et inter agendū Occursare capro (cornu ferit
 ille) caueto. Sed nec Porphyrio, qui iā positos uersus
 enarrās, Sūto, inquit, et agūt, sint et agant signifi-
 cāt. Nec Seruius (ut uidetur) qui super illud Vergi.

Nullus amor populis, nec fœdera sunt:

Sūto, pro sint iterpretatur, et cā formā ā tertia plu-
 rali præfētis indicatiui deduci ait, o litera metri
 causa adiecta. Idē Diom. facit, et Mādatiuū ā nōnul-
 lis uocatū ait. Præteriti exēplū sit illud Cic. ad Att.
 Sed amabo te nihil incōmodo ualetudinis tuæ fece-
 ris. Et Mart. Dic quot es, quāti cupias cœnare, nec
 ullū. Addideris uerbū, cœna parata tibi est. Idem,
 Viue uelut raptō, fugitiuaq; gaudia carpe.

Mandatiu
 modus. l

Perdiderit nullum uita reuersa diem.

Et passiua illa, quæ fatetur Pris. præteriti esse licet
 actiua neget, Dictū sit, determinatū sit, Et Quint.
 Institut. De pueris inter quos educabitur ille huic
 spei destinnat, idē q; de nutricibus dictū. sit. idē etiā
 de præfētibus annis præceptū sit, ne q; cuiq; discen-
 dū est, sero discere incipiat. Et permissiue, ut Verg.
 Si sine pace tua, atq; inuito nomine Troes.

Italiam petiere, luant peccata, nec illos,
Iuueris auxilio.

Quibus tamen omnibus præteriti formis, si quis penitus inspiciat, perfectio absolutioq; potius, quam actio ulla præterita significatur, ne quis non gerendum aliquid imperari putet. Ego uero & plusquamperfectum saltem permissiuè, apud nos quoque non minus quam apud Græcos legere uideo. Ut in illo Vergilij Aeneidos quarto,
Verum anceps pugne fuerat fortuna, fuisset,
Quem metui moritura?

theticos
ut pota-
cios;

Hypotheticos, qui aliter autipotactos dicitur, est quum nos una cum alijs ad aliquid subeundum submittimus. Hic primam personam multitudinis duntaxat recipit: ut, Eamus, et in media arma ruamus. Hinc nonnulla ratione latini cum imperatiuo coniungunt & quod ut gerendum semper aliqui d significat, et quod sine secunda persona adhibita non consistit. Tempora uidetur habere posse eadem, quæ imperatiuus

Optandi
modus

Quæ optandi modo à Grammaticis tribuuntur uoces, rem ueluti optatam significant, nec refert facta ne sit, an fiat, an facienda sit (quod posteriores ueterum sefellit) incerta tamen esse ei, qui optat, omnino uidetur. Itaq; Græcis nullo tempore demitur. Sed nec Rhomanis ante Donatum, ut Priscianus in octauo refert. Is enim primus leuissima ratione inductus. præsens, & præteritum sustulit, quorum tamen usus frequentissimus est. Cuius Priscia-

nci
pri-
anum
Bmatico-
optan-
ado præ-
æc
ultit

nus quum uon esset ignarus, mirum est contra tum
 Græcos, tum Latinorum ueteres, unum Donatum se
 qui uoluisse, nec exemplo saltem, quod ipsemet ex
 Lucano protulit, admoneri potuisse, ubi sic inquit:
 Dij nota secudent,
 Et fibris sit nulla fides, sed conditor artis
 Finxerit ista Tages.

In quo quis presentis exempla non uidet? Quis
 uerò ueterū lectioni assuetus, ut Priscianus fuit, ferē
 omnium huiusmodi temporum usum non ubiq; aduer-
 tat? Presentis sine signo, ut Terentius, Dij illū per-
 dant. Et Dij te eradicent. Et cū signo. ut Vtinam sic
 sint, qui mihi male uolunt. Cicero ad Atticū, atque
 utnam ipse Varro incumbat in causā Imperfecti, ut
 Terentius, Vtinam isthuc uerbum ex animo diceres
 Perfecti: ut, Vtinam hic surdus, aut hæc muta facta
 sit. Plusquamperfecti: ut, O utinam tunc quū Lace-
 demona classe petebat, obrutus in sanis esset adulter
 aquis. Ver. Fecissentq; utinā. De futuro sua præser-
 tim & propria uoce magis est incertū, quanquam
 Priscianus in illo Vergilij, Hæc Troiana tenuis fue-
 rit fortuna secuta: uerbū fuerit, tã præteriti quam
 futuri ait esse posse. Quare illud Hypsipiles ad Iaso-
 nē, Credula res amor est. utinā temeraria dicar, Cri-
 minibus falsis insimulasse uirū. Et Cicero ad Atticū
 Est mihi præcipua causa manēdi, de qua utinam ali-
 quando tecū loquar, cū similibus ad præsens poten-
 tiale, quod sæpe (ut antea est dictū) futuro est isody-

Potentialis
modus

namon, reijciendū: quæ res multis fortasse imposuit
 q̄ idcirco putarūt eiusmodi uoces esse futuri: Potentialem uocamus, quam Græci per & p̄ coniūctionem,
 & uerbū duplicis modi, aliās indicatiui, aliās optatiui explicant, quo minus illis modū unū statuere licuit,
 Nobis quibus id nō obstat (quippe qui optatiui uoce tātū utimur) ratio unū modū statuēdi nō, deficit
 et alioqui sic faciamus oportet, nisi cōsūdere diuersissimas actiones uolumus, quales sunt huius de quo nūc agimus, et optatiui. Siquidē in altero indicatio est potentie, debiti ue, aliquādo uolūtatis. In altero tantū significatur optatio. Rursus ille p̄ interrogationē sepe usurpatur sicut etiā optatiue aliquando ut paulō ante diximus. Hic p̄ interrogationē accipi nō potest. Nec est (ut arbitror) q̄, aliquē torqueat, quo min⁹ hic duos esse modos cōcedat, propterea q̄, una sit utriusq; uox, non magis quā ubi optatiuū & subiunctiuū duos facit, quorum non minus ut clare liquet, una est uox. Hæc uero nostra sentētia cui placebit, potest, si uolet, hūc quem nouamus modum Potentialē appellare. Cui diuersa sentētia erit, siue optatiuū esse cōtendat (nam subiunctiuū esse, ut Priscianus nō recte censet, nulla ratio efficit) siue uoces quinq; temporū quæ publicē subiunctiuo tribuūtur triplici significato donet, optādi, potentie, subiunctiui (hoc autē est indicādi, certū sub altero uerbo subiecti, ut post dicetur) dūmodo significatiōis ipsius et usus admonitus, latinius loqui incipiat, me certe nō offendet

offedet. Ceterū quo melius hūc quē uolumus, quasi de facie agnoscat, exempla per singula tēpora ponemus. De præsenti huius rationis Cic. de præf. urb. Sigs noui quid instituerit, is non oīa, quæ ante acta sūt, rata esse patiatur, id est, nō debet pati rata esse ut Priscianus ipse interpretatur. Plinius de Aesopo histriōe, et filio eius, Nō sit tamē (ut uerū fatear) facile inter duos iudicium turpitudinis. Vergilius.

Exempla mo-
di potentialis
per singula tē-
pora,

Quicquid eris, nam te nec sperent tartara regem,
nec tibi regnandi ueniat tam dira cupido,
Vbi sperēt: possūt sperare, et ueniat, potest uenire
significant. Iuuenā. Expectes eadem à summo minia-
moq; pœta, pro potest expectare. Quinti. Nō expe-
ctes, ut statim gratias agat, q̄ sanatur inuitus, pro de-
bes expectare. Colum, Nō enim dubium est Marsici,
Surrentiniq; et Albani, atq; Cecubi a gri uites oīm
quas terra sustinet, in nobilitate uini principes esse
fœcūditas ab ijs fortassis desideretur. Huius ppetuo
modi est, et quod in illa figura legitur. Ter, Nihil
est quod uereare Clinia. Cic. ad Q. fra. Nihil est q̄
uereare de eius eruditōe. Idem, Quōd labores nihil
est, pro debes laborare. Horatius,

Non est quod multa loquamur,

Et per interrogationem. Virgilius,
An memorem portus, Lucrinoq; addita claustra?

Idem,

Quis cladem illius noctis quis funera fando.
Explicet, aut possit lachrymis æquare dolores.

40 DE EMEND STRVCT.

Vbi simul interpretatio huius temporis est. Horat,
 Spectatum admissi risum teneatis amici. Liuius,
 Quis enim rem tam ueterem pro certo affirmet? Et
 sub infinita particula. Cicero Attico, Ex eius nūcio
 Macijq; meditabor, quo modo cum illo p loquar.
 Quintil. Ego dubito, an id propriū potius appellē.
 De imperfecto, ut Terētius, Diceret, quid feci, quid
 cōmerui, aut quid peccaui pater? poterat dicere.
 Idem, Fundam tibi nunc nimis uellem dari, ut illos
 procul hinc caderes, ex occulto facerēt fugam. pro
 deberent, aut uellent facere. Vergilius,
 Progeniem, sed enim Troiano à sanguine duci
 Audierat, Tyriis olim quæ ueteret arces.
 pro deberet uertere. Et per interrogationem. Idem
 Quid facerem? neq; seruitio me exire licebat.
 De præterito perfecto. Horatius, Illū et patris credi
 derim sui fregisse ceruicē. Ter. in And. Vbiuis faci
 lius passus sim, q̄ in hac re me deludier, pro possum
 credidisse, et possū passus esse. Idem in Hecyra, De
 niq; hercle aufugerim, potius quā redcā, si eò mihi
 redeundū scircm. Verg. Non ego te mensis & dijs
 accepta secūdis Transierim Rhodia, & tumidis Bu
 mastē racemis: pro possū, uel debeo transisse. Ter.
 Vbi si paululū qd te fugerit, ego perierim, pro de
 beo perijisse. Hora. Nō tamen hoc tribuens, dederim
 quoq; cetera. Quint. Qualis adhuc sortasse nemo
 fuerit, pro debet fuisse. Qua periphrasi usus est
 Plinius ubi dicit. Pœnitētia hoc primū debet inue
 nisse. pro

nisse: pro inuenerit. Talia sūt, Nō improbē speraue-
 rim, cōcesserim, prope dixerim, et similia. Et p̄ inter-
 rogationē. Iuue. Quis tulerit Grachos de seditione
 querētes? Et infinitē. Val. Max. Itaq; Corneliā nes-
 cio utrū felitiore dixerim, quōd talē uirū habuerit,
 an miseriorē, q̄ amiserit. Plusquamperfectū, Ver-
 gilius, Faces in castra tulissē, Implessēq; foros flam-
 mis, matremq; patremq;. Cū genere extinxem, me-
 met sup ipsa deāssēm, pro uolueram, uel debueram
 ferre, implere, extinguere, dare. Cice. de Præt. urb.
 Voconia lex te uidelicet delectabat. Imitatus esses
 illū ipsum Voconiū qui hereditatē lege sua ade-
 mit nulli, id est, debueras imitari. Qua periphra-
 sis est Iuue. Agmine factō Debuerant tenucs olim
 migrare Quirites. Exempla huius tēporis in poten-
 tiæ significatiōe raro inuenio, fortasse quōd peri-
 phrasī eius magis usurpetur. Cicero. ad Atticū, Sed
 quū hęc scribebā quinto Calen. Pompeius iam Bru-
 dusū potuerat uenisse. Videtur tamē eiusmodi esse
 illud Ciceronis ad Aulū Cecinnam, Dicerē quæ an-
 tea futura dixissē, ni uererer, ne ex euentu fingere
 uiderer. Videtur enim pro potuissē dicere, accipien-
 dū esse illud, dixissēm. Per interrogationem, exem-
 plum auctoris modo nō succurrit. Sed tale omnino
 inueniatur, quale sit, An te nō salutato discessissēm
 Aut quō te inuito me cōtulissēm? In hoc modo singu-
 laris quædā natura duorū tēporū obseruatur. Præ-
 teriti imperfecti & præteriti plusquamperfecti, quo

Præteriti
 pfecti et
 quamperfecti

4. DE EMEND. STRVCT.

In potentili
proprietat.

rū imperfecti prius duorū tēporū aduerbijs præsen-
tis et futuri rectē cōiungitur, Nūc scriberē, Cras uel
perendie scriberē posterius triū, præteriti, præsentis
et futuri, Heri, uel olim scripsissē, Hodie uel nunc
scripsissē, Cras uel posthac scripsissē. Futurum huius
ratiōis maxime uidetur in incerto ob societatē quā
dam, et cum futuro exacto, & cum præterito eiusdē
modi, cū quo ut in uoce (præterquā in prima per-
sona) ita in significatiōe fere recurrit. In illo enim
Vergilij, Tamē hæc quoque si quis inserat, aut sero
bibus mādēt mutata subactis. Exuerūt syestṛē ani-
mū, uidetur uel præteriti quædā simul et futuri sub-
esse significatio, quæ futuri est exacti, quasi ἐξδῆ-
δύκτοτα ἔσομαι, uel potentialis præteriti huius de
quo agimus modi, quasi ἐξδῆσάμην, ut Priscian.
Græce interpretatur, hoc est, exuisse debent.

Subiunctiuus
quid.

Subiunctiuus est, q̄ alteri semper uerbo, & ple-
rumq; cōiunctioni, uel relatiuo, q̄ uel infinite par-
ticula est subiunctus, ac significatum indicatiui max-
ime representat. Huius futurum passiuum geminam
periphrasin recipit. Alteram ex participio cum fu-
turo subiunctiuu uerbi sum, ut amatus fuero. Alterā
cū futuro indicatiui eiusdem, ut amatus ero Cicero
ad Terentiam, Cum eo si locuta eris, intelliges. Idē
Quum profectus erit, faciam te certiozem. Ouidi.
Cum fuerit lectus Scyron, toruusq; Procastes.

Subiunctiuus
quid.

Infinitus modus est, q̄ agere aut pati significat, sed
citra oēm numeri aut personæ differentiam, quæ
scilicet

scilicet ratione infinitus est appellatus. Huius cum quinque sunt tempora, Latina lingua duabus uocibus actiuis, quatuor eorum refert, una praesens et praeteritum imperfectum, ut amare, altera praeteritum perfectum et plusquamperfectum ut amauisse. Futurum unicum reperitur fore. Reliqua tamen actiua, tum passiua circuitioe supplet, ut amaturum esse, amandum esse, quae periphrases per genera et numeros pro ratione eorum, quibus adhaerent, uariatur in omnibus uerbis, uel amaturum uel amaturam esse, amandum uel amandam esse. Etiam per nominatiuum casum, amaturus uel amandus esse, praeter tertium passiuorum genus, in quo haec neutra tantum uoce proferuntur, cuius generis est amatum iri cum similibus quae futuris passiuorum sunt isodynamata potius quam uera futura, non tamen eorum actiua amatum ire, et similia, tantumdem ualent, quantum actiuum futurum amaturum esse. Soluuntur in hunc ferè reliquum modi Indicatiuus, ut scribis, aio uel iudico te scribere: Imperitiuus, ut salue, iubeo te saluere: Optatiuus ut uinam ualeas, opto te ualere. Potentialis, ut impleuisse potueram debueram, uel uolueram implere.

Aliter et cōpendio de modis. Modi, si uocum distinxerim spectes, quatuor tantum sunt. Primus qui in prima persona singulari actiuae uocis per o, bā, i, rā, bo, uel am finitur. Secundus qui et in secunda singulari praesentis temporis actiuae uocis per a, e, uel i, uel solas, uel etiam syllaba to adiecta desinit, ut ama uel amato, doce doceto, lege legito, audi audito. Tertius qui in prima singulari

Solutio reliquorum modorum in infinitum.

4.4 DE EMEND. STRVCT.

singulari actiue uocis, em uel am, rē, rim, sem, ro si-
nales uoces recipit. Quartus, qui per re, uel se, in
actiua uoce terminatur, ut amare amauisse.

- Indicatiuus: Cuiusq; horum uarijs est usus. Primi ad res indi-
cādas narrādāsue, uocaturq; Indicatiuus, Finitiuus,
uel pronuntiatiuus, ut, Arma uirūq; cano. Idem mo-
Imperatiuus: dus et per interrogationē usurpatur ut, Sed uos qui
tandē, quibus aut uenistis ab oris? Secundi ad res im-
perandas, uocaturq; Imperatiuus, cuius supra po-
Permissiuus
modus: suimus exempla. Idē in tertia maxime psona aliquā
do permitti rē significat, et Permissiuus appellatur
Optatiuus: ut *Viuat Arturius isthic*. Tertius, aliās rebus optan-
dis cōuenit qua ratiōe optatiuus dicitur, ut *O tantū
libeat mecū tibi sordida rura, Atq; humiles habita
re casās*. Alias posse, uel debere fieri aliquid ostēdit
subiunctiuus
modus: ut supra uarijs exemplis docuimus. Alias uelle aliqd
ut apparet ex illo Vergilij in Georg. *An deus immē
si uenias maris Respōdet enim ad illud. Urbēsne in-
uisere Cēsar, Terrarūq; uelis curā? Estq; hactenus
hic modus innominatus. Nos primi Potentialē uoca-
uimus. Alias significationē indicatiui, sed altero uer-
bo subiuncti exhibet, sicq; subiunctiuus recte dicitur.
Priuatim hic tertius in prima multitudinis persona
submittere se quenquā cū alijs ad aliquid gerendū
significat, ut *Eamus*. Vocaturq; hic Græco nomine
Hypotheticos
Authypo-
ctos: Hypotheticos uel authipotactos. In tertia uero præ-
sentis et præteritorū pfecti & plusquāperfecti per-
missiue accipitur ut ante mōstratū est, sicut in ter-
tia præ*

tia præsentis et præteriti etiam imperatiue, ut in illo Martialis, Perdiderit nullum uita reuersa diem.

Infinitus

Quartus actionē significat citra omne personæ aut numeri discriminē, poniturq; uice nominis nonnū quam ut supra est traditū. Passiuis quoq; modorum uocibus significationes ad portionem applicentur.

DE PERSONA.

Persona in uerbo prima est, quæ de loquente dicitur, ut lego Secunda quæ ei, ad quem fit sermo, accomodatur, ut legis Tertia quæ ei, de quo loquēs agit conuenit, ut, legit.

Personæ

Numerus

DE NUMERO:

Numerus uerbi duplex est. Singularis qui de nominibus & pronomibus singularibus dicitur. Multitudinis, qui de pluralibus.

DE PARTICIPIO:

Participium

Participium est pars orationis, quæ partē capit à noiē, partē à uerbo, partē ab utroq;. Capit enim à nomine genera & casus à uerbo significationē et tempus: ab utroq; numerum & personam.

Triplex participii gener

Significatio siue genus Participiorū est triplex: Actiuum, ut amans: Passiuum, ut amandus. Neutrum ut sedens, profectus. Tēpora participiorū sunt tria præsens, præteritū et futurū Actiu significationis tēpora sunt tria, præsens in ns, ut amans: Futurū in rus, ut amaturus. et in deponētibus actiuis præteritū in tus, uel in sus, ut locutus, orsus. Passiuæ significationis sunt itidē tria, præsens et futurū una uoce in
dua

Tempora participiorum:

dus, ut amandus, præteritū in tus, uel in sus, uel xus
 ut amatus, latus, flexus Neutorū uerō tria, presēs
 ut sedens: futurum ut sessurus: et in neutris deponē-
 tibus etiam præteritū, ut profectus. Huius forme ab
 actiuis, uel neutris etiā nō deponētibus notātur quæ
 dam. Ausus, gausus, sisus, solitus, præterea coenatus
 & pertesus, quorum uerba ueteres Transgressiua
 uocarunt, posteriores neutropaßiua. Talia sunt &
 licitum, libitum, placitum, & complacitum.

Transgressiua.
 Neutro. paßi-
 ua.

Præfens paßi-
 uorum parti-
 cipium.

De præfenti paßiuo, quoniam id Grammatici ui-
 dētur adhuc nō admittere, ueniam dabit lector, si
 paulo pluribus agam, quō res cōtrouersa sit: Ne La-
 tinis eiusmodi participium semel decidatur. In quo
 mihi Laurētij autoritas (uiri de lingua Romana nō
 minus prope dixerim meriti, quā olī de imperio
 Romano Camillus) non paruo adiumento erit. Qui
 participiū, hoc genus, primum cunctanter, mox pla-
 ne admittit, ceterū cum alio genere omnino a par-
 ticipijs diuerso confundens. Quod mihi docendum
 quū sit, haud scio unde melius, quā ex ipsius uer-
 bis in primo elegantiarum libro incipiam Ea sic se
 ad uerbum habent, Nescio, inquit, an dicendū si ge-
 rundiū esse participium præfentis temporis, more
 Græcorū: cuius rei hoc argumentum est, quōd idem
 est, in legēdo, & in ipso legere (quod Græci melius
 ἐπὶ τῷ ἀναγινώσκειν) & in legēdis libris, uideli-
 cet, qui leguntur (nam sic corripi locum corruptū,
 cū aliter nihil probet de præfentis significatione, si
 ue rei

ne rei administratione) In his uerbis, quis nō uidet, quod primū quasi dubitans dixit, nempe Gerundiū esse participiū præsentis tēporis, eius rei postea argumentū asserre, pergensq; mox ex nominatiuo et uocatiuo eius participijs inuētis, quod cūctāter dixerat, sine cūctatione confirmat: & obiter quid sibi uelit per rei administrationē ostēdit his uerbis, Nolūt aut Grammatici Gerundiū habere rectū casum, sed quatuor tantū obliquos. Fortasse & casu recto non caret, ut apud Lucre. atq; Vergiliū, Voluenda diēs en attulit ultro, Voluenda, nō tēpus futurū intelligit, sed rei administrationē diēs uidelicet quæ uoluitur, nō quæ uoluēda est, aut quæ uoluetur. Vnde indicatur Gerundium esse participiū presentis tēporis Iusurandū enim potest uideri eiusdē casus etiam uocatiui. Hactenus Laurēt. In his quū indicari dicat Gerundium esse participium præsentis tēporis, constat plane eum hoc tēpus esse cōfirmare. Et alioquū nō omnes (arbitror) casus et genera, et numeros gerundio tribuisset, nisi id participiū esse credidisset. Ita Laurentiū quidē præsens passiū participiū statuere, et cū gerundi confundere, ex his liquet. Nos ea primū distigui, et separata iter se genera esse doceamus. Demde id quod Laurētius per omnia genera, et casus inclinat, participiū esse, mox etiā præsentis tēporis ostendere tentemus. Iam primum constat passiū participium, siue id præsentis sit, siue futurum: nusquam significare actiue posse. At participia

lia, siue ut Laurentius nouè uocat gerundia tū acti-
 uè accipi, tū passiue posse, ipse etiam fatetur, ut cu-
 ius hæc sunt uerba, Cū substantiuis sociata sunt, pas-
 siuè accipiuntur: disiuncta uero actiue, nonnunquam
 passiue. Addit etiam quibus rē confirmet, de ijs que
 in do & dū finiuntur, exempla. Atqui passiuū par-
 ticipiū siue presentis sit tēporis, siue futuri, actiue
 prorsus accipi nō potest. Ita gerundiū, quod uocat,
 et participiū pro eodē sumi prorsus nō possunt. Præ-
 terea hæc que actiue et passiue accipi posse ait, quū
 ubi actiue significant, nec certū numerū personā ue
 habeant, et cōstructionē suorum uerborum seruent,
 ubi passiue et absolute ponantur, nec cum proprijs,
 appellatiuis ue in transitiuè iūgantur, q̄sea nō plu-
 rimum differre ab ijs, quibus oia sunt cōtraria, dix-
 erit? Eiusmodi porro sunt hæc, que nos presentis
 participia cēsemus: quippe que certū numerū, p̄so-
 nā, et significatum semper habeant, & nunquā sine
 proprijs appellatiuis ue adiūctis legantur. Accedit
 quod significatio presentis, et participij passiuī, &
 participialis siue gerūdiij passiuī, quo minus eadem
 putētur, omnino diuersa esse uidetur. In illo enim,
 Vritq; uidēdo fœmina, siue intelligatur generalis
 aliquis ablatiuus agentis p̄sonæ, ut uir, uel aliquis:
 siue addatur, tametsi usu addi nō solet, significatur
 tamē, dū fœmina uidetur à uiro uel ab aliquo, urit
 illū, quod sepe usu uenit. At in illo uidēdo uiro urit
 significatur dū uir uidetur, urit illū quod usu ueni-

re non

re nō experitur. Quid quōd ueteres id demū partici-
 piale, siue gerūdi appellarūt, quo Græcorū infinitum
 cū articulo interpretabātur, idq; per omne ſuborū ge-
 nus, ἢ Ἰπ' ἐνεκα, uiuēdi causa ἐπ' τῷ δὲ ἄρ' ἢ ἐπ' τῷ
 δὲ ἄρ' in uidēdo, & uidendo, μεταξὺ ἢ γινώσ-
 κας inter cognoscendum. Quū participiū potius per
 gentile suū participiū exponatur τὸ πῶρ, uerberās,
 τὸ πῶρ uerberaturus, τυφθεῖς uerberatus, τυπθό-
 μενος uapulans uel uerberandus, eo modo quo uol-
 uenda dies, & iusiurandum, licet parum in usu sub
 hoc casu sit, τυφθησόμενος uerberandus siue uapia-
 laturus, sicut προσαγορευθησόμενος salutandus,
 in talibus, Eo ad salutandum fratrem, ad salutandam
 sororē, ad salutandos affines. Nec est quōd cuiquam
 gerundi, & participium passiuum idcirco idem esse
 credantur, quōd eundem sensum per utrunq; genus
 interpretari licet, ut Legendo nostra, & legendis no-
 stris. Inter accipiendum de commodis suis rationes,
 inter accipiendas rationes. Sic enim actiuum quoq;
 participium præsens cum gerundi sit idem, quū sit
 idem sensus dicentis, Legendo nostra proficies, & le-
 gens nostra proficies. Et quanta quæso sit absurditas
 eiusdē positionis, quatuor casus, singularis formæ, si-
 ne numero & persona esse, & uerborū suorum con-
 structionē seruare, & ab omni uerborum genere de-
 duci posse, reliquos tum singulares, tum plurales tan-
 tū à passiuis? In summa, Gerundi siue participiale per
 o finitum, cum omnium Grammaticorū consensu, com-

munē habeat ultimam syllabam, participium esse non potest, cuius casus per o finitos eorundem Grammaticorum consensus longam eam habere contenderit, nemine in hunc diem aliter precipiente, obseruante ue. Nemo enim (arbitror) in illis, De accusatore constituēdo, in agro colendo, do, syllabam comunē esse affirmauerit, Et quod gerundi quidem diuersum omnino sit ab eo, quod Laurentius presentis participium uocat, his puto rationibus quisq; sibi psuaferit. Nūc quod ille presentis participium alicubi uocat eiusmodi participium uere esse ostendere tentemus. Primum igitur participium id esse, inde maxime intelligatur, quod in ablatiuo cōsequētie saepe legitur, ut in illo Ciceronis, Orationē latinam legēdis nostris efficies profecto pleniorē: Conuenit autē inter Grammaticos omnes, tum græcos tū Latinos, eū ablatiuū consistere sine participio nō posse. At in talibus nullum aliud reperi participiū potest. Legi autē eiusmodi ablatiuos in consequentia, declarat tum redditum illis statim uerbum cum nominatiuo diuersæ rei, ut in omnibus id genus ablatiuus fit, tum ipsa interpretatio omnium talium ablatiuorū propē cōmunis per dum, uel cū, ut in multis talibus licet perspicere. Legēdis ueteribus proficis, dum leguntur ueteres. Et participium quidē esse hinc puto liqueat. Atq; presentis esse temporis, comprobatur eadē interpretatio, ut quæ per uerbū presētis temporis fiat, nō futuri, Desfringēdo ramo, dū desfringitur. Sicut interpretatio futuri nō presentis. Vergi

tio cras enarrando tu discedis. i. Quum cras legetur
 Quod si alicubi imperfectū prateritū resoluitur, ut De
 fringēdo heri, uel olim ramo, fecisti iniuriā, pro dū de
 fringebatur, cōfirmat magis nostrā sententiā, quā par
 ticipiū præsētis tā Græcis, q̄ Latinis etiā imperfecti si
 gnificationē una cōprehendat: Iā utrūq; & partici
 piū, & præsētis temporis esse indubitato probat du
 plex interpretatio, et huius qd̄ præsens uocam⁹, Græ
 cē per præsens passiū, et Græci præsētis passiui per
 hoc latine. Nā et illa etiā Laurentij exempla, De frin
 gendo ramo fit iniuria domino fundi: et, Orationē la
 tinā legendis nostris efficies pleniorē, sic Græcē ad
 uerbum uertuntur ἐκ γυνυμένως κλάδω & ἡμετέρω
 ἀναγινωσκομένω. Alia uariam recipiūt Græcē ad
 uerbum interpretationē, sicut occupato iuris dicendi,
 ἀρχολία δίκης λεγομένης, siue δικάζομένης,
 & ἡ λέγειας, siue δικάζειας δίκην, sicut etiam
 latine dicendi iuris, dicendi ius. Rursus inter accipi
 endas rationes, μεταξὺ ἡ λαμβάνειας τοὺς λό
 γους, & μεταξὺ ἡ λαμβάνειν τοὺς λόγους, sed
 & μεταξὺ λαμβάνων τοὺς λόγους. Itidem in com
 mittendo prelio, ἐν τῇ μάχῃ συντιθεμένη, & τῶ
 συντιθείας τῇ μάχην, & τῶ συντιθέναι τῇ μά
 χην. Et præsens Græcum Latine sic, Εἶλα τυπτο
 μένδ' ἔλυπούμην. Amico uerberando dolebam.
 Quod Priscianus confirmat, quum illud Homeri, οὐ
 τις ἐμεῦ ζῶντος ἢ ἐπὶ χθονὶ διεσκομένοιο σοὶ
 κοίλας παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίησ',

ita latinè uertit, Nullus me uiuo & super terram ui-
 dendo. Præterea participium esse præsentis temporis
 in passiua significatione confirmat Donatus super il-
 lud Terentij, Vix sum apud me, ita animus commotus
 est metu, spe, gaudio, mirādo hoc tam subito, & repē-
 tino bono. Vbi aut, mirando participium esse, & pro-
 dum miror accipi: quæ plane præsentis est interpre-
 tatio, cuius generis passim sunt exempla. Terentius,
 Nisi eos qui in opere faciundo facile sumptum exer-
 cent suum. Plinius ad Pomp. Flac. Abstiniui causis az-
 gendis. Cicero ad Quint. fratrem, Sed res multis que-
 relis de Republica interponendis transacta est. Idem
 ad Appium Pulchrum, Quid enim ad me nō perscrip-
 sit, te non solum autoritate orationis, sed etiā opera
 consilio, domum ueniendo, conueniendis meis, nullum
 onus officij cuiquam reliquū fecisse? Idem Quid tam
 difficile quā in plurimorū controuersijs dijudican-
 dis ab omnibus diligis? Idem, Exercenda est memoria
 ediscendis ad uerbum quamplurimis & nostris scrip-
 tis et alienis. In nominatiuo raro legitur, quod eō for-
 tasse euenit, quod quum efficere aliquādo ambiguita-
 tem posset, præsens ne essent an futurum, per actiuum
 loqui autores maluerunt. Quod Ver. in illo, Olim uol-
 uentibus annis, fecisse uidetur. Nam Hom. $\omega\epsilon\gamma\iota\tau\lambda\omicron$
 $\mu\acute{\epsilon}\nu\omega\pi \epsilon\mu\alpha\upsilon\tau\omega\pi$ dixit. Verum illud, uoluenda dies,
 nominatiuū esse dissimulari non potest, & præsentis
 esse temporis facile declarat tū interpretatio ipsa, ut
 prædictū est, tum uerbū, attulit, sequens: quod futurū
 id dici

id dici nō patitur. De præsens passiōrū participio
quæ pro nostra facerent sententia, hæc habuimus.

DE PARTICIPIALI VERBO.

NVNC de illo genere agamus, quod ueteres inter
uerbi modos (ut prædiximus) numerarunt. Par-
ticipiale uerbum, uel Gerundii modum, uel Supinum
appellantes. Nam gerundium uel gerundium nulla
uideo analogia nominatū esse. Nos potius participijs
adnumerandum quam uerbo censemus, quum condi-
tiones, unde maxime participium sortitum nomē est,
huic quoq; generi pleræq; competant. Capit enim, ut
participium, à nomine genus & casum: à uerbo agen-
di uel patiēdi uel neutrius cuiusdā notæ significatio-
nem. Caterū cum temporū discrimē discretis uocibus
non recipiant, nec certos numeros & personam sicut
participia, quo minus iusta esse participia possūt, uo-
cētur recepto nomine participialia quidē, quod simi-
lia participijs sunt, sicuti prouerbialia dicimus, quæ
similia prouerbij. Participialia uero uerba, ut dis-
cernātur à participialibus nominibus, de quibus mox.
Horum terminationes sunt, di ut amandi: do ut aman-
do: dum ut amandum: um ut amatum: u ut amatu.

Participialia nomina uocant participia ipsa, quo-
ties à propria significatione, qua rem uerbi cum tem-
pore, casu & constructione significant, sunt mutata.
Fiūt autē ex præsens actiue uocis participialia no-
mina, alia cōmunis generis, quoties scilicet pro uerba-
libus in tor uel trix u surpātur, & genitiuis iungūtur

ut fugitans litium, appetēs alieni Cuius generis alibi
 multa in constructiōe genitiui sunt posita, quibus etiā
 adnumerentur, ut cōmunis generis, continens, pro con-
 tinuus, diligens pro eo qui sedulam dat operam, eui-
 dens pro manifestus, indulgēs pro eo cui indulgetur.
 Alia neutri, ut accidens, cōtingens, antecedens, conse-
 quens, decens, conueniens, præsens, continens pro fir-
 mamento rationis. Alia masculina, ut oriens, occidēs,
 profluens pro flumine, & confluens, ubi duo flumina
 coeunt. Alia fœminina, ut continens pro terra quæ nō
 est insula, animans, consonans, prægnaans, si modo hoc
 à uerbo uenit: & serpens, quod modo in fœminino
 genere legitur, ut Plinius, Nota est in punicis bellis ad
 flumen Begradam à Regulo imperatore balistis tor-
 mētisq; ut oppidum aliquod, expugnata serpens 120
 pedū longitudinis modo in masculino, ut Verg. Ser-
 pens amplexus uterq; Implicat. Ex præteritis autem
 passiuis, cum in uoce passiua significāt actionē, ut ea
 quæ Laurent. recenset, circumspēctus, consideratus, di-
 fertus, cautus, tutus, ignotus, argutus, falsus, cōtentus
 tacitus, profusus, fluxus, scitus, quæ oīa nisi sic signifi-
 cent, participia manent. Ex futuris in rus fit partici-
 piale nomen, quoties (ut Laur. placet) nō tēpus innuit,
 sed qualitatem atq; animi uoluntatē, ut in illo Senecæ
 Nullā aut mentionem fecit cometarū, non prætermis-
 surus si qd explorati apud illos habuisset. Et Quintil.
 Neq; omnino huius rei meminit usquā poeta ipse, pro
 fecto nō taciturus de tanta sua gloria. Et Cecil. Plinij
 Puclle

Puellæ nostræ consero quinquaginta milia nummum
 plus collaturus, nisi à uerecundia tua sola mediocrita-
 te munusculi impetrari posse considerē, ne recuses.
 Cui simile est illud Quint. in 10 de Terent. Varrone,
 Plures hic libros, & doctissimos cōposuit peritissimus
 linguae latinae, & omnis antiquitatis, & rerū Græca-
 rū nostrarumq; plus tamen scientiæ collaturus, quam
 eloquentiæ. A qua Laurentij interpretatiōe quatenus
 scilicet uoluntatem animi significari his dicit, nō ual-
 de abhorret nostra, qui illa sicut Aoristum Græcum
 cum δὲ potentiāli particula, per debēs, uolens uel po-
 tens, quæ omnino cum futuro societatem quandam ha-
 bent, potius interpretanda censeā. Non taciturus, non
 debens, uel nō uolens tacere. Non prætermisurus, nō
 debens prætermittere. Collaturus, potens cōferre, aut
 debens conserre. Et Martialis, Antoni Phario nil obie-
 cturæ, Photino, id est, non potens obijcere. Et Quintil.
 Detinet, atq; obruit ingenia meli⁹ alijs uacatura, pro
 potentia, uel debentia uacare. Non est ab hoc loco a-
 lienum illud monuisse, hæc, quæ societatem quandam
 habere cum futuris dixi, generalius aliquid, quam ue-
 re futura significare. Quod ex eo intelligi licet, quod
 qui dicit, Omnes post occasum solis huc uenturos ex-
 cludam, eos duntaxat qui uenient, significat, non qui
 uolunt, debent, aut possunt uenire. Cōfirmare uidetur
 hanc interpretationem nostram ille Martialis uersus
 Victurus genium debet habere liber: ubi & partici-
 piale pro interpretatione, & interpretatio pro par-

ticipiali poni posse uidetur, uicturus pro debens uiuere, & debet, habere p habiturus est. Ex futuro in dus fit participiale nomē, quoties mea sententia et simili modo est interpretandū, et græcè per ea quæ in eos finiuntur, est uertendū: ut si illud Seneca in passiua uocē sic mutes. Nullam fecit cometarum mentionē, non prætermittendā si quid explorati apud illos cōperisset: ita id interpretandū censeā, non debentem prætermitti. Et græcè ad uerbum οὐ παραλῆπτέον. Sic apud autores alia multa passim, latinè græcèq; interpretanda legas. Ter. Eijciunda hercle est hæc animi mollicies, id est, eijci debet. Et Iuuenal. Res memoranda nouis annalibus: debens memorari, uel quæ debeat memorari. Et Verg. Quid memorandū æquè Baccheia dona tulere, æquè debēs memorari, uel quod æquè debeat memorari: & græcè ad uerbum ἐκρίπτέα ἐσιρ αὐτῆ ἢ μαλακότης. Et, πράγμα διὰ μνήμης χητέον. Et τί οὕτω μνημονεύτες παρέχοι τὰ βράχυσ δῶρα. Prisciano quoq; hanc interpretationem confirmante, cuius uerba ex octauo, ubi de modis agit, hæc sunt, Amandus, da, dum, ὁ φιλητέος, ἢ φιλητέα, τὸ φιλητέον, id est, qui, uel quæ, uel quod debet amari. Ac ne quis gerūdi hæc putet. Idem in x, nomina esse testatur, ubi docet multa, tum nomina esse, tum participia. Eius uerba sunt, dicendus, ὁ λεχθσόμενος ἢ ὁ λεκτέος. legendus, ὁ αναγνωσόμενος καὶ ὁ αναγνωσέος amandus, ὁ φιληθσόμενος καὶ ὁ φιλητέος. Nec aliter latinè licet.

licet interpretari græcū nomē in eos, quā per hoc participiale, ut Luciani illud, καταπεμπτός δὲ ὁ γανυμήδης πάλιν εἰς Ἰδῆν. Demittendus autem rursus est Ganymedes in Idam. Nec fallere quemquam debet, quod participiale hoc, eodem nonnunquam in loco & participiale esse potest, & participium, ut in illo, Ecce iterum Crispinus adest, mihi sepe uocandus ad partes, licet enim interpreteris, uel qui sepe à me uocari debet ad partes: propter uaria uitia, uel qui sepe à me uocabitur. Huius participialium generis dixerim & quod in casibus tantum nominatiuo et accusatiuo, genere dundaxat neutro per dum finitur. Quod scilicet & simili id modo, & græcè per εὐ uertitur, & latinè per debet, cum infinito passiuo, præterquàm in deponentibus & paucissimis neutris interpreteris licet, ut mox apparebit. Et differt ab illis, quòd quæ tantum passiuè usurpentur, & adiectiuorum constructione ubiq; seruent, ut in supra positis exemplis liquet: hoc tum actiuè accipi, tum passiuè potest. Et Passiuè quidem ab omni alio casu est absolutum, præterquàm datiuo, qui omnibus huius terminationis participialibus est communis, ut Cesar, Quibus rebus quā maturrimè occurrèndū putauit. Ter. Herus si redierit, molendum mihi esse: pro moli debere, & occurri debere. Et Iuuen. Viuendum est recte tum propter plurima, tum de ijs præcipue causis, id est, uiui debet recte. Actiuè etiā uerbi sui casum recipit, porrò actiuè hoc loco latius accipi postulo, ut

Participiale
in dum.

se ad neutra et deponentia extendit, ut recordandū est beneficij, parcendum est supplicibus, pro parci de bet supplicibus. Plin. Utendum græcis erit uocabulis.

Participiale
in dñi recipit
& accusatiuū
ut Var. de re rust.
priscis sepiſ-
sime, cæteris;
rarius;

Recepit autem et accusatiuū, priscis quidē sepiſsime, ut Var. de re rust. Canes potius cū dignitate acres & paucos habendum. Idem, Singulis ubi pariant, facies dum haras quadratas. Idem, In foetura dandum potius hordeaceos panes quam triticeos. Lucret. Externas quoniam pœnas in morte timendum. Ceteris rarius. Verg. Pacem Troiano ab rege petendū. Cic. ad Atti Iterandū eadem ista mihi. Caesar de bello Gal. Sequanis qui intra fines suos Ariouistū recepissent, quorum oppida omnia in potestate eius essent, omnes cruciatus esse perferendum. Cor: Celsus, Imponendum est, que sunt pueri mouendo. Quibus exēplis significatur debere haberi, debere fieri, debere dari, debere time-ri, debere peti, debere perferri, debere imponi. Decla- rat quod dicimus, quod sæpe hęc interpretatiōne pro eiusmodi participialibus positam ab auctoribus repe- rias, ut Cor. Celsus, Paulatim ergo debet omiſsis his legibus eò trāsire, ut arbitrio suo uiuat, poterat enim dici, paulatim eò transcundum est. Excepimus paulo ante ab hac interpretatiōne deponentia & quædam neutra, ut que propterea quod passiuum de se infini- tū non creant, commode per debet, et passiū infinitū interpretari nequeas, per oportet, et actiū infinitum (sicut Grāmatici faciunt) queas, idq; Græcorum ex- emplo, qui suum θετικόν quod huic de quo agimus respondet

participialia
sum com-
de per o-
tet et acti
a infinitum
erpretari

respondet, per $\delta\epsilon$ uel $\chi\eta$, explicat. Vescendū esset ho-
 mini fructibus, oporteret hominē uesci fructibus. Utē
 dū erit græcis uocabulis, oportebit, uti græcis. Recor-
 dandū est beneficij, oportet recordari beneficij. Item,
 Carendū est culpa, oportet carere culpa. Nō est gau-
 dedū alterius incōmodis, nō oportet gaudere alterius
 incōmodis. Sis ϵ illa, quæ accusatiuos adsciuerē, acti-
 uē soluere licet. Habendū est canes acres, oportet ha-
 bere canes acres, Quod si cui postremū hoc participi
 aliū genus, participiale potius uerbū siue gerundi mo-
 dū, siue supinū nominari placet, sicut Seruius, petēdū
 in illo. Pacem Troiano ab rege petendum, nominat,
 huic ego non admodū refragor, dummodo intelligat
 ab alijs, quæ eodem nomine à me supra sunt nuncupa-
 ta, omnino esse diuersum, cum illa pro infinito græco
 cum articulo (ut supra dictum est) ubiq; usurpentur
 hoc pro aduerbio, quod Græci $\theta\epsilon\tau\iota\nu\delta\upsilon$ uocant, ut Va-
 dendū pro $\beta\alpha\delta\iota\sigma\epsilon\omicron\upsilon$, nauigandū pro $\pi\lambda\epsilon\upsilon\sigma\epsilon\omicron\upsilon$, ue-
 scendum pro $\sigma\iota\tau\eta\tau\epsilon\omicron\upsilon$, petendum pro $\alpha\iota\tau\eta\tau\epsilon\omicron\upsilon$.

DE PRÆPOSITIONE:

PRÆpositio est pars orationis, quæ certā eorum, qui Præpositio
quid.
 bus additur, habitudinem, ut loci, termini, ordinis,
 causæ, uel actionis determinat. fereq; quibus coniu-
 gi solet, ijs præponitur, ut Aduenio ad urbē, redeo ab
 urbe.

ALITER,

Præpositio est pars orationis, quæ præposita alijs
 partibus significationem earum aut complet, aut mu-
 tat, aut, minuit. Complet, ut intercipio, dcmiror: Mu-
 tat,

Præpositio-
nes quorū in-
micro.

tat, ut aufero. Minuit, ut subrideo. Sūt quæ extra com-
positionem usu sint receptæ numero plus minus quin-
quaginta. Ad, apud, ante, aduersus uel aduersum, cis,
citra, circum, circa, circiter, cōtra, ergā, extra, intra,
inter, infra, iuxta, ob, penes, per, pone, post, prope pro-
pter, præter, secundum, supra, secus, trans, ultra, uer-
sus, A, ab, abs, absq; cū, coram, de, ē, ex, pro, præ, pa-
lam, sine tenus. In, sub, super, subter, et clam et procul
ut quibusdam placet. Harum pleræq; uariè confun-
duntur, de quibus quæ mihi succurent, nunc subiiciā.

Ad quod mo-
dus accipiatur

Ad motum ad aliquid significat, ut, ad te ibam.
Item iuxta uel prope, ut Curtius, Erat, ad ripam flu-
minis ingens arbor. Liuius, Habes hortos ad Tiberim.
Idem, Ad Senam castra alterius consulis erant. Idem,
Ad Capuam castra locant. Apud, ut Cicero, Decem
fiscos ad senatorem quendam relictos. Idem, Ad M.
Leccam te habitare uelle dixisti. Vergil. Prima quod
ad Troiam pro charis gesserat Argis. Liu. Dum hæc
ad Veios geruntur. Contra, ut Cic. Ne ad ea medite-
re imparatum te offendam. Et propter, ut Propertius
Panditur ad nullas ianua nigra preces. Aliquādo uti-
litate quendam, uel cōtra, uel aduersus, ut in talibus
Ad parotidas, ad tormina. Item in comparatione, ut
nihil at uum equitatum. Teren. Sed nihil ad nosram
hanc. Circiter. Cice. ad Quint. fratrem, Sanè frequen-
tes fuimus omnino ad ducentos. Cæsar, Ex ijs qui ara-
ma ferre possent, ad milia nonaginta duo. Summa om-
niū fuerunt ad milia 368. Pro circa, Cicero ad Atti-
cum,

eum, Tu quoniam iturum te in Asiam esse putas, ad
 quæ tempora te expectem, facias me certiozem uelim
 Hircius de bello Aphri. Quum iam ad solis occasum
 esset. Item Varro de re Rust. Nam refert in argo ad
 quam partem cæli quisq; locus spectet: sicut ad quod
 tempus quæq; res facillime crescat. In quo exemplo,
 priore loco pro uersus, posteriore pro circa accipi-
 tur. Aliter uero in talibus, ut Cæsar, Is dies erat ad
 quintum Calend. Aprilis, Lucio Pisone, Aulo Gabino
 Cos. Idem, Si quid uellent ad Idus Aprilis reuenteren-
 tur. Videtur enim significari ipse quintus dies ante Ca-
 led. & ipse dies Iduum. Innuere uidetur hæc præposi-
 tio & breuitatem quandam, ut in eo quod dicimus,
 Ad tempus. Ut Quintilianus, Fingere nimirum ad tem-
 pus uidebor. Varro, Qui quum ad tempus latitasset,
 tandem sub sponda iacens inuentus. Accipitur & pro
 ante. Suetonius, Ad pedes stare, passus est. Et quasi pro
 ip, Ad diem uenit, ubi defectus articuli ambiguitatē
 facit: significat enim ipso die, uel statuto die. Pro post
 ut Cicero ad Atticum, Aut nescio quid intersit utrum
 illuc nunc ueniam, an ad decem annos. Item ad eun-
 dem, Solebat me pungeri, ne Sampscerani merita in
 patriam ad annos sexcentos maiora uiderētur quàm
 nostra. Aliquando accessionem, uel ultra significat,
 ut in illis, ad hæc, ad hoc, quæ pro coniunctionibus
 multi accipiunt. Præterea iungitur actioni. Cicero,
 Hic autem locus ad agendum amplissimus. Sunt &
 alia significata, sed quæ facilius ex ipsis intelligentur
 exemplis,

62 DE EMEND. STRVCT.
exemplis, quàm interpretatione per alia uerba, qua
lia sunt in illis, Canit ad lyram, Studet ad lucernam,
Pinxit ad exemplar. Et illo Horat. At strepitū cytha
re cessatum ducere curam. Et Oui. Mortua crede mi
hi tamen ad tua uerba reuixi.

Apud

Apud, quæ hoc præcipue ab ad differt, quod post
uerba motus non adhibetur, & tum ad locum, tum ad
personam refertur. Et ad locum, ut Terentius, Apud
forum, modo è Dauo audiui Ad personam, Cicero ad
Attic. Ego quum triduo cum Pompeio & apud Pom
peiū fuisset. Itē pro a, ut Cic. Apud maiores nostros
factitata. Idē, Huius sententiæ grauitas à Platonis auto
ritate repetitur. Apud quæ sepe hec oratio usurpata è

aduersus Ad
asum.

Aduersus uel aduersum, & pro erga ponitur.
Terentius, Et id gratum fuisse aduersum te, habeo
gratiam. Et pro contra. Idem in Phormione, Ego te
complures aduersus ingenium meum menses tuli, pol
licitatem et nihil ferentem. Et pro contra uel e regio
ne. Plinius Et Leruia aduersum Antipolim.

is Citra:

Cis, cui aduersatur uis, quæ iam exolcuit. Et ci
tra, cui opponitur, ultra, inuicem ex se intelliguntur
Cis tamen serè montium & fluminum nominibus iun
gitur, ut Liuius, Cis montes castra Ligurum. Item cis
Tiberim & cis Alpes dicimus. Citra tum iisdem qui
bus cis iungitur, idemq; ualet. Caesar, Qui sunt, citra
Rhenum. Tum pro sine ponitur. Quintil. Tum nec ci
tra musicen grammaticæ potest esse perfecta. Pro in
tra quoq; sed ut ad rem refertur, non locum. Seneca
Edi citra cruditatem, bibi citra ebrietatem Circi

Circiter, & ad tempus refertur, ut Cicero ad *At* *Circiter*
tic. In quibus scriptum esset te in Epirum iturum *circi*
ter Calendas sextiles. Plautus in *Must*. Rediſto huc *circi*
citer meridiem. Et ad numerum, ut Curtius, Multi *co*
bello capti, *circiter* duo milia desiderati.

Extra, Præpositioni *intra* opponitur, alteraq; ex *al* *Extra*
tera intelligitur. Nam et foris esse aliquid significat.
 Horat. *Iliacos* *intra* muros pugnatur et *extra*, Et pro
 præter legitur. Teren. in *Phorm*. *Extra* unam ancil=
 lulam. Plinius de coron, *Extra* supra dictos scripsit
 Theophrastus apud Græcos.

Intra

Intra, præter id quod aduersatur *extra*, ut in Ho=
 rat. exemplo, etiam quasi *citra* aliquid, uel non *ultra*
 uel non *exiēs* significat, ut Cicero ad *Sulpit*. ueluti *ci*
tat Gellius, Sed tamen quum effugi eius occasionem,
 qui sortasse arbitraretur me hanc rē imperite nō pu=
 tare, si perpetuo tacerem, modicē hoc faciam, aut eti=
 am *intra* modum. Horatius Tutus & *intra* spem ue=
 niæ cautus. Celsus in 4, Sed interdū omne malum *in*=
tra dolorem est, isq; modō tarde, modō celeriter solui=
 tur. Interdum usq; ad perniciē procedit. Idem in 3 *Ex*
phreneticis alij hilares, alij tristes sunt, alij facilius cō=
 tinentur, et *intra* uerba desipiunt, alij consurgunt, &
 uiolenter quædam manu faciunt.

Inter

Inter, & pro in medio legitur, ut *inter* os & of=
 fam. Et pro inuicem, ad, uel in, Vergilius, Conuersiq;
 oculos *inter* se, atq; era ferebant. Et pro, in societate
 uel cœtu, uel in numero, ut *inter* uicinos, *inter* æqua=
 les,

les inter reges. Et pro, in tempore, ut inter quietū, inter pugnandū, inter coenam, Cic. Si hoc tibi inter coenam, & in illis immanibus poculis tuis accidisset. Idē Trebatio: Illuseras heri inter scyphos quod dixeram.

Ob. Ob, & propter significat. Vergilius, Cunctus ob Italiam terrarū clauditur orbis. Et ante, ut Plaut. in Mustel. Glaucoma ob oculos obijciemus. Cic. Pro Rabirio, Mors ob oculos sæpe uersata est.

Penes.
Apud.

Penes, autore Festo, personam & dominum, ac potestatem significat. Apud uerò, personam cum loco Ouidius, Me penes est unum uasti custodia mundi. Horatius, Quem penes arbitrium est, & ius, & norma loquendi, Etiam paulò aliter, ut Fides esto penes autore. Aliquando ad locum refertur, et in Rhetor. ad Herennium, Ita petulans est, atq; acer, ut ne ad solarium quidem (ut mihi uidetur) sed penes scenam, et eiusmodi exercitatus sit locus.

Per. Per, transitum per aliquid significat, ut Terent. Per impluuium fucum factum mulieri. Referturq; ad locum et tēpus, per noctē, per trames. Aliquādo Periphrasis est solius, quasi sine alio significet. Cic. Reliqua per nos agemus. Mart. Hoc per me didici dicere, Cæsar aue. Cato in re Rust. Cōterito in mortario per se utrūq;. Aliquando causam, uel impedimentū in sinu at, ut Teren. Si fieri potest, ut ne pater per me stetiſſe credat, id est, mea causa, uel me impediēte. Cicero lib. 10 Epist. Et postquam de meo cursu reipublicæ sū uoce reuocatus, nunquam per Marcum Antonium quietus

quietus fui, Itē libro primo epistol. Senatus haberi ante Calendas Febru. per legem Puppiam, id quod scis, nō potest. Aliter quoq; sumitur, ut quū in iureiurando obtestandoq; adhibetur. Ouid. Perq; nouē iuro numina nostra deas. Verg. Per caput hoc iuro. Terent. Quod ego te per hāc dexterā oro obtestorq;, Aliquādo pro, sub quodā modo accipitur, ut Liuius, Per speciem uenandi urbe egressi. Idē, Quū appropinquaret ianue rex, ut p̄ causā aliquā in angustijs sustineret à tergo agnē. Et pro in, paulo tamen aliter quā supra. Suet. in Cesare, Nam uisus erat p̄ quietē matri stuprō intulisse. Plaut. in Menech. Non potuisti per tempus magis aduenire, quam nūc aduenis, Cuius contrarium uidetur significare, post tempus. Cice. pro Quint. Ego pro te hoc consulo post tempus, & in aliena re: quoniam tu in tua re, quum tempus erat consulere es oblitus. Item pro ad, uel, in, ut Suet. At negante quodam per contumeliam facile hoc ulli fœminæ foret

Propter, & causæ effectrici inseruit, ut Vergilius, Te propter Libycæ gentes Nomadumq; tyranni. Odere in fensi, Tyrij, te propter eundem. Et prope uel iuxta significat. Idē, Propter aquæ riuū uiridi prociū bit in ulua. Idem, Athesim seu propter amœnū. Ter: Propter hunc assiste. Cicer. in Rhet. Fluuius Eurotas qui propter Lacedæmonem fluit. Idem in Pisonem, Mihi hic uir clarissimus, qui propter te sedet.

Propter;

Præter,

Præter, alias exceptionē, dicit, ut Horatius, Graijs ingenū. Graijs dedit ore rotūdo Musa loqui, præter e laudem

laudem nullius auaris. Alias contra significat, ut præter spem, præter opinionem, præter etatem. Teren. Adco impotenti esse animo, ut præter ciuium morem atq; legem & sui uoluntatem patris, tamen hæc habere studeat cum summo probro. Alias supra uel ultra. Plin. Præter hominem somniare, equos, canes, boves, pecora, capras, palam est. Ter. Et quia erat præter ceteras egregia forma ac liberali. Alias ante, ut Cic. in Verrinis, Præter oculos soli ferebant.

Post: Post & ad rem refertur. Vergil. Tu post carecta latebas. Et ad tempus, qua ratione illa dicta sunt postea & post illa, id est, post ea tempora & illa tempora. Etiam illa, post hominum memoriam. Cicero in Verrem, Quod nemo unquam post hominum memoriam fecit. Idem pro Milone, Vnius post homines natos fortissimi uiri: id est, post id quod homines possunt meminisse, & postquam homines sunt nati.

Secundum:

Secundum, et pro iuxta uel post legitur, ut Seruius Sulpitius, Duo uulneca accipisse, unum in stomacho, alterum in capite secundum aurem. Alias pro post. Cicero. Proxime autem & secundum deos, homines hominibus maxime utiles esse possunt. Idem ad Atticum, Secundum te nihil est mihi amicus solitudine. Idem ad eundem, Spem ostendis secundum comitia. Alias loco pro, ut, secundum te litem do, Idem ad eundem, Serranus quoque horum loco sententiam rogatus, multa secundum causam nostram disputauit. Alias pro in, ut secundum quietem. Propter, uel iuxta. Idem, Scribis tibi

in animo esse obseruare *Cæsarem*, & si secundū *māre* ad me ire cœpisset, confestim in *Sannium* ad me uenturum. Et pro *super*, ut *Salustius* *Iugurth.* Secundū ea uti de liberetis, ut ē *republica* &c. *Alias* imitationem quandam dicit, ut, secundum, *Pythagorā* uiuo. Etiam *græco* more pro *κατά* ponitur, ut secundum *Platonem*. *Quintilianus*, Ego tamen secundū cōsuetudinem sepe dixi dicamq; perfectum oratorem esse *Ciceronē*: quod genus aliqui per iuxta proferūt.

Iuxta *Platonem*, iuxta *Aristotelem*.

Iuxta.
Supra:

Supra pro *ἐπὶ* uelūt opponitur *Infra*. *Vergilius*, *Olli Ceruleus* supra caput astitit imber. Et pro *ultra* Idem, *Raro* sit, an supra morem sit densa, requiras. Sic & uiginti supra centum dicimus.

Rursus *A*, & motum à loco significat. *Vergilius*, Et iam *Argiua* phalanx instructis nauibus ibat *A Te* ^{At} *nedo*. Et ad agentem causam refertur, ut uictus a *Scipione*: Et post accipitur. *Plin.* Virus equi à coitu statim collectum. Et pro de, ut *Ter.* *A uilla* mercenariū uidi. Sic *Paulus*, Ab *hastā Pompeia*, uel à nouo castro dicimus potius, quam de *hastā Pompeia*, uel de nouo castro. Quamquā sic quoq; loqui aliquos inuenis nec indoctos. Et uice pro. *Cic.* Ut nemo contra ciuium perditorum popularem turbulentamq; dementiam, a *senatu*, et à bonorū causa steterit constantius. Item pro *ἐν* sicut quantum ad uidetur interdum accipi. Idem ad *Atticum*, Sumus flagitiose, imparati quum à militibus, tum à pecunia, quam quidē omnem

non modo priuatam, quæ in urbe est, sed etiam publicam, quæ in erario est, illi relinquimus. Idem ad Atticum, Qui sic inopes, & ab amicis & ab existimatione sunt. Collumella, Diem deinde, quo domituram aspiceris, bonum à tempestatibus & religionibus matutinum eligito. Idem de bobus, Apeninus durissimos, omnemq; difficultatem tolerantes, nec ab aspectu decoros: pro, quantum ad milites, pecuniam, tempestatibus aspectu, Et aliter, ut in tali sermone. Caesar, Opportuno atq; occulto loco à milibus passuum circiter duobus Romanorum aduentum expectabant. Pro, intervallo duum milium passuum. Idem, Positis castris à milibus passuum quindecim, auxilia Germanorum expectare contendunt. Et, uersus Plinius. 33, de coticulis, Quod à sole fuit, in ijs melius quàm quod à terra. pro, uersus solem & uersus terram. Et seperationem, ut, Defedo à frigore myrtos, abhorreo à bello. Aliter quoq; in illo Caesaris cum similibus, Amplitudo cornuum & figura, & species, multum à nostrorum bouum cornibus differt. Hæc studiose conquisita ab labris argento circumcludunt, pro eo quod est, à parte labrorum. Idem. Ab Decumana porta erumpere conantur. Et ministerium aliquod per circuitionem explet, ut à manu, à studijs, à commentarijs, à libellis, à rationibus. pro ministro uel seruo qui præest studijs, commentarijs, libellis, ratiõib. Suetonius, Super hos Polybium à studijs, Narcissum ab epistolis, & Palantem à rationibus, quos decreto quoq; senatus, nõ præmijs modo in gen-

do ingētibus, sed & prætorijs, quæstorijſq; ornamen-
tis ornari libenter paſſus eſt. Synonyma huic ſunt, Ab ^{Ab, Abs}
& Abs, uſu tamen omnino inter ſe differunt, ut Pri-
ſcianus in primi Vergiliani carminis examine præci-
cipit. Ait enim, a & abs, uocali ſequenti non adhiberi
Ab uero non modo uocalibus ſequentibus, ſed etiã con-
ſonantibus quibuſdam, quæ uidelicet non male ſonent
ſi, ab, præcedat. Plautus, Da pluerē ab ſummo. Idem,
Num nam hinc ab nobis domo eſt Cæſar. in Commen-
tarijs, Hoc conſilio probato ab ducibus. Idem, Ne id
quidē Cæſar ab ſe impetrari poſſe. Cicero quoq; , Ab
tuo & ab Cordilio ait. Abs uero præcedere q, ut abs
quiuſ homine. Et t, ut abs te. Abſq; uero pro ſine ac-
cipitur. Terentius, Nam abſq; eo eſſet rectē. ^{Abſq;}

Cum, comitatum ſignificat, ut Verg. Feror exul in
altum. Cum ſocijs, natoq; , penatibus, ac magnis dijs. ^{Cum;}
Alibi circūſtantiã inſtrumēti qua ratiōe ſemp tacetur
De, ſignificat materiã, ſiue *ωεγι* (neceſſe eſt enim
græcis interdum uti) ut Cæſar ſcripſit de grammati- ^{De;}
ca. Et a uel ex, ut Ter. Liceret diſcere id de me. Idem
in Andr. Clamat de uia. Verg. Templum de marmo-
re ponam Cic. ad Atticum, Emi domum de Cratſo.
Plaut. in Pen. De te quidem didici hæc omnia. Cic. ad
Atti. Poſtea Meſſala de Pöpeio quæſiuit. Et Propter.
Ter. Quantū nos amas de fidicina hac. Et letus eſt
de amica. Cic. in Acad. Et niſi de uia feſſus eſſet, con-
tinuo ad uos uenturum fuiſſe. Idem, Ut primo Punico
bello Regulus captus, cum de captiuſ commutandis

Romã missus esset. Plautus Truc. Nam mihi de uento
 misere condoluit caput. Et secundum, uel pro. Verg.
 Namq; humeris de more habilem suspenderat arcum
 Item Cic. ad Atti. Id ego ita fieri uolui, de Caij Duro
 nij sententia, quem & amicissimum Miloni perspexeram,
 &c. Idem, Quid sentis igitur? Nihil nisi de tua
 sententia. Et per, ut Quintil. ex Cicer. pro Murena,
 Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas.
 Hor. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones
 Cic. ad Q. frat. Properando etiã citius quã si de nocte
 uigilassent, perueniãt quo uelint. Aliter quoq; accipitur,
 & quasi pro quantum ad, uel quod ad, ut Cic. ad Terentiã,
 De familia quo modo placuisse amici scribis,
 faciemus, id est, quod ad familiã attinet, Tere. De
 uxore ita ut possedi nihil mutat Chremes. Et pro post
 ut Cesar, Cum de tertia uigilia Petreius & Afranius
 castra mouissent. Idem, De media nocte missus equitatus.
 Idem, Reliquos de media nocte proficisci iubet

E. Ex: E & ex ad materiam referuntur. Verg. In foribus
 pugnam ex auro solidog; elephanto Gangaridum faciã.
 Et post, uel ab significant. Idem, Tempore iam ex illo
 casus mihi cognitus urbis. Et secundũ, uel pro, quo modo
 dicimus ex dignitate, ex usu, e republica, ex sententia,
 ex pacto. Teren. Hũccine erat æquum ex illius more,
 an illũ ex huius uiuere? Idem Eunuch. Ad omnia hæc
 magis opportunus, nec magis ex usu nemo est. Cicero in Acad.
 Conscendens nauem sapiens, num cõprehensum animo habet,
 atq; perceptũ, se ex sententia nauiga

etiam nauigaturus. Idem ad Atti. Statues ut ex fide, fama
 req; mea uidebitur. Et culpam uel uitium insinuat. Ci-
 cero, E renibus laborat Teren. Laborat è dolore. Et
 à, uel in, ut Cæsar, Ex uinculis causam dicere. Et Cice-
 ro, Ex tempore officium queritur. Et à, uel per, ut Te-
 rent. Gravida è Paphilo est. Et propter, ut Cæcil. Plin
 In Narnicnsi uero balneum etiam ex epistolis meis. Pro;

Pro, & causam significat, ut Ter. Ego te pro istis
 dictis & c. scelus ulciscar. Et ante. Salust. Quod nisi
 Catilina pro curia signum dare maturasset. Suet. Re-
 ligato pro foribus cane. Et quasi pro ratioe uel modo
 ut Ouid Grauius Saturnia iusto nec pro materia fer-
 tur doluisse. Ver. Pro se quisq; uiri. Cæsar in Comm.
 Pro multitudine autè hominū, et pro gloria belli atq;
 fortitudinis angustos se fines habere arbitrabantur:
 Idem, Pro tempore & re consilium caperet. Sal. Iug.
 Quod singuli pro opibus quisq; quā plurimas uxo-
 res, denas alij, alij plures habebant. Ver. Nūc te mar-
 moreū pro tempore fecimus. Et in, ut pro tribunali.
 Item quasi defensionem uel auxilium significat. Ver,
 Stabant pro templo. Item, Pro curribus astant. Ouid.
 Trist. Mulciber in Troiam, pro Troia stabat Apollo
 Terent. Pro isto haud stares. Sic dicimus Cicero pro
 Milone, Rabirio, uel Ligario, Modo ueluti loco alicu-
 ius uel iure significat, ut Ter. Pamphilū pro uxore ha-
 bere hanc peregrinā. Idē, hoc tibi pro seruitio debeo
 Syll. Cerno equidē, nec p̄ nihilo est mihi fœdera rūpi
 Sic sepe dicitur, pro nihilo habeo, pro nihilo duco.

Terent. Nunc hæc plane est pro noua. Plinius, Iuniper
 ro spina pro folio est. Salust. Audacia pro muro habe
 tur, id est, loco folij & muri. Cauendum tamen ne rei
 uere in hoc significato hanc præpositionem prepo
 namus, ut si filius sis, dicat aliquis, habeo te pro filio
 Præ. Præ significat ante. Liuius in primo, Propter Tyber
 rim fluum, qua præ se armentū agens nando traie
 cerat. Sic dicitur, præ me fero, præ te fers, pro eo
 quod est, ante me ante te. Et propter uel ob, ut præ ne
 quitia Apulei, præ luxuria cuncta profuderat; Ter.
 Misera præ amore exclusisti hunc foras. Idem, Vide
 quam iniquus sis præ studio, dum id efficias quod cu
 pis, &c. Modo quasi in cōparatione. Liuius de bello
 Maced. Sed quia ista præ ijs, quæ à te tuisq; quotidie
 alia super alia facinora edūtur. Idem Paruā Albam
 præ ea quæ condetur fore. Sic iungitur, cū, quam, ut
 Plaut in Aul. Sed hoc etiam pulchrum est præquam
 ubi sumptus petunt. Cum ut, Terent. Ludum iocumq;
 fuisse illum alterum, præut huius rabies quæ dabit:
 quanquam hæc ad constructionem potius. Reliquæ
 sunt de ijs, de quibus agere institueram, quatuor, in,
 sub super, & subter. De quibus, quoniam constructio
 nem cum significato mutant, præterea duabus alijs
 quarum constructio uariat, alio loco agemus:

uerbium
 id.

DE ADVERBIO.

Aduerbium, est pars orationis, quæ ut proprij, uel
 appellatiui adiectiuum, sic ipsa uerbi maxime, ali
 quando etiam adiectiui significationē uel determinat

ut recte facio, ualde grauis: uel destruit, ut non scribit, non grauis. hoc etiam cū appellatiuis iungitur, ut non homo. Sunt autē aduerbiorū genera multa. Nam & localia duplicia. Interrogandi, ut, ubi, unde, quo, qua, quorsū, et quæ ad ea reddūtur. Ad, ubi, hic, istic illic, ibi, intus, foris, ubiq; utrobique, passim, usquam, nusquam neutiquam. Item supra, infra, subter, extra, intra, quum in aduerbia migrant. Ad unde, hinc, ad, hinc, pro ab hoc loco, isthinc, illinc, inde, emimus, cominus, aliunde, undeunde, undequaque, undecunque, indidem, supernè, infernè. Ad quo, huc, isthuc, illuc, eo, illo, aliquo, quoquo, quocunq; intro, foras, usque, quod absolutionem spatij, tum in loco, tum in tempore significat, ut: Usque ad Corducam, usque ad noctem. Ad quorsum, horsum, isthorsum, illorsum, prorsum, rursum, quoquouersus, quaquauersus, pessum, sursum, deorsum. Ad qua, hac, isthac, illac, quaqua, quacunq;. Ad quo & unde, simul, ultro, citro.

Localia,
Vbi

Vnde

Quo:

Quorsum:

Qua:
Quo.

Et temporis rursus duplicia, & interrogandi, ut quando, quandiu, quamdudum. quampridem, quousque, quoties, & quæ his redduntur. Ad quando, hæri, hodie, cras, pridie, postridie, perendie, nudius tertius, nudius quartus, quintus, sextus, septimus, & deinceps. Diu, noctu, interdium, nunc, iam, nuper, aliquando, alias, olim, pridem, dudum, quod tum ad breuitatem temporis refertur, ut Terentius, Narro huic quæ tu dudum narraisti mihi. Tū longitudinem. Plautus, Quam dudum è foro aduenisti domum? Non ita

Temporis
Quandos

dudum, quod Prisciani etymologiae consentit, qui dudum, quasi diu dum dici putat. Tum pro tunc, cui etiam addatur eius reddituum quum. Interim, interea, sero, tempori, serius, temperius. Ouidius, Temperius caelo, modo serius incidis undis. Prius & posterius, Statim, continuo, protinus, ilico, antehac, Commodum: posthac, commodum. Apuleius, Commodum limen euaserant, & fores ad pristinum statum, integre resurgunt. Primum cum alijs cum primum, quam primum, ut primum, euestigio, extemplo, actutum repente, derepente, subito, ocyus.

Quandiu

Ad quandiu, tantisper, paulisper, aliquantisper, parumper, semper, usq; pro asidue. Ouid. Vsq; metu micuere sinus Ter. Vt animus in spe atq; in timore usq; antehac attentus fuit. Aeternum, etatem, diu, iam dudum, tam pridem, cum scilicet praesenti iugitur, ut in constructione dicitur, praeterea iam olim. Ad quoties, saepe, raro, subinde, identidem, plerunq; quotidie quotannis, indies, nunquam toties. Et quae numeralia dicuntur. semel, bis, ter, quater, quinquies, sexies, & sic deinceps millies, pluries, infinities. Si modo legatur, apud idoneos ueterum. Ad quousq; adhuc, etiam, pro adhuc. Haec in diem, in horam. Quorum alterum, quasi ipsius tantum diei ratione habita significat. Alterum quasi unius tantum horae. Quintil. Non ut fere uolucres, praesentis modo cibi memores in diem uiuunt. Salu, Panem in diem mercari. Cic. Philip. Haec quae in horam uiuunt non modo de bonis ciuium, sed ne

Quoties:
Numeralia:

Quousq;
Aliam:
oram:

de utilitate quidem sua cogitauerunt, Ponitur in diē aliquando et pro in spatium unius tantum diei. Oui. Metamor. Currus petit ille paternos. Inq; diem alipedum ius et moderamen equorum. Item in dies, in horas, quæ per singulos ides et per singulas horas, significant, sed ferè cū incremento aliquo. Itaq; ferè cōparatiuis, uel uerbis incrementum significantibus iuncta leguntur. Cice. Quum id malum serperet in dies magis. Linius. Crescente in dies multitudine. Vergilius. Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in horas. Quantum uere nouo uiridis se subijcit alnus. Aliquā dō tamē cū alijs. Cæcil. Plin. Expectantē in horas. Videntur etiā hęc posteriora quasi pro die et hora accipi. Plinius 10, Condit in thesauros maxillarum cibū sphingiorum, et satyrorum genus, mox inde sensim ad mandendū manibus exprimit. Et quod formicis in anrum solenne est, his in dies uel in horas. Huius generis sunt æternum, semper, ætatem. Nec ignoro ex his multa etiam ad quandiu, responderi posse.

Proxima his sunt, quæ Ordinis dicuntur, ut inde, Ordinis: deinde, dehinc, deinceps, nouissime, postremo, imprimis, primū, iam primū, inuicem, et uicissim pro secundo loco, deniq; demū, tandē, ad summū, in sūma, omnino: ut Cæsar de bello Gall. Sibi aut mirū uideri, qd in sua Gallia, quam bello uicisset, aut Cæs. aut omnino pop. Ro. negocij esset. Tria tamen illa deniq; demū, tandem etiam sermonis absolutione n cum celeritate nonnunquam indicant. Vergilius, nil nostri miserere, mori

mori me deniq; cogis, Plinius Natur. hist. Ea demum sola auium non nisi uolando pascitur. Cice. Quo usq; tandē abutere patientia nostra Catilina? Fungitur horum uice interdū breuiterq; Plin. de Lusinijs Breuiterq; omnia tā paruulis in faucibus quæ tot exquisitis tibi arum tormentis ars hominum excogitauit Sunt & quæ diuisiua uel diuidendi uocentur, ut bisariam, trifariā, multifariam, aliquotfariā. Et iterrogatiua siue interrogandi, à iam dictis diuersa, Cur, quare, quin pro cur nō, quid ita: quidnā pro cur, quā obrem, quemadmodum, quomodo, ecquid, quod Donato significat, aliquantulum ne. Et pro ad quem usum, uel quam utilitatem. Horati. Quò mihi fortuna si nō permittitur uti? Et unde. Iuuenalis, Vnde tibi frontē libertatemq; parentis. Præterea quantum, & quam pro quantum. Scire licet, omnia interrogandi aduerbia, cuiuscunque sint generis, non minus quam interrogatiua nomina infinite usurpare posse: ut, uideo cur uenias. Sunt in aduerbijs & alterius generis infinita tum particularia tum uniuersalia, ut quamlibet, quantumcunq;. quantumlibet, quantumuis, & quamuis pro quantumuis.

Breuiterq;:

Diuidendi:

Vocandi
Respondendi
Negandi
pro non
tū pro nō

Sunt & uocandi aduerbia, ut heus, Et respondendi, ut heu. Et negandi, ut non, haud, nequaquam, ne pro non Terentius, Hoc modo te obsecro, ut ne credas à me allegatum, hunc senem, nisi potius totū illud ut ne *ἴνα μὴ* significat, Parum pro nō uel nō satis. Sa
lustius

lustius, nobis ea res pro magnitudine parū comper-
ta Affirmatiuè respondendi, Et iā, sic, ita quidni. Cō-
cedentis uel de opinione cedētis, ut, Quid isthuc. Ter.
Quid isthuc, si ita animum inducti tuum? Seruio pre-
terea concedentis sunt, licet & esto.

Affirmatiue
respondendi

Affirmationis, uel confirmationis, ut certe, profe-
cto, sanè, planè, prorsus adeo, nempe, utiq̄, nimirū, sci-
licet Ci. ad Att. Si taceo oppressus et captus, quo dolo-
re esse debeo? Quo sum scilicet, uidelicet, ilicet, et nē
diphthongo scriptū, ut Tere. Nē ista istū haud nouit.
Cic. in Philip. Nē tu si id fecisses, melius famæ, melius
pudicitie tuæ cōsuluisset. Et quidem aliquando, ut Ci-
ce. Haut enim nemo quod qdē magis credo, aut si quis
quā est, ille sapiens fuit, pro certe magis credo. Et e =
quidem, quod ideo inter hæc potius cōieci, quam inter
coniunctiones, quod sensus non coniungit Persius, Per-
me equidem sunt omnia protinus alba.

Confirmatio:
nis.

Nē cum diph-
thongo scrip-
tum pro certe
Quidem pro
certe.

Equidem pr-
certe:

Iurādi, ut hercle, me hercules, pol, edepol, castor. e
castor, diusfidius, mediusfidius. Hortandi, ut. Eia, age,
agite, agedū, ehodum, sodes, sultis, amabo, amabo te.

Iurandi:
Hortandi:

Prohibendi, ut Ne. Optandi, ut utinam, si, o si, si si
ut, ò, Differunt hæc à uerbis optandi, quod hæc notæ
uelutiq̄; nōia sint optandi. Verba rem aliquam de-
finitam cū optandi affectu significant. Simile quiddā
intelligatur in homine et uno, hoc namq̄; nomē est nu-
meri, homo etiam substantiā significat, cui inclusa sit
unitas. Simile notatur discrimen inter ago & scribo,
& inter age & scribe, & doctissimus ac ualde.

Prohibendi
Optandi,

Exclusio

Exclusionis
Congraudi

Exclusionis siue solitudinis, tantū. solum, tantummodo, solummodo, duntaxat, modo, demum, Congregandi, ut simul, una, pariter, uniuersim, coniunctim, Caesar, Huius omnis pecunie coniunctim ratio habebatur, Cum quibus aliquid confusc habent, uniuersaliter generaliter, ut uniuersum, in totū, generatim. Et que negate solitudinis, siue ea congregandi uocare uelis, non solum, non tantum, non modo, nedum.

Negate solitudinis:

Separandi:

Separandi, ut seorsum, segregatim, priuatim, egregie, speciatim, nominatim, ut Cic. ad Ser. Duo quidē nominatim rogo, primum ut si quid satis datum erit, amplius eo nomine non peti cures. Sūt et diuersitatis ut aliter, secus. Eligēdi, ut potius, potissimū, imo, et satius. Qualitatis, ut docte, pulchre, fortiter, sapienter. Quantitatis, ut parū, minime, maxime, ad summū, longissime, omnino. Col. Ea extet minime tribus pedibus, Ci. pro. Mil. Vnus, aut ad summū duo inuēri sunt, qui Milonis causam non probarent. Idem ad Attic. Scies igitur fortasse cras, summum perendie. Plinius, Pars nostra terrarum, de qua memoro ambiente, ut dictum est. Oceano uelut innatans, longissime ab ortu & occasu patet. Caesar de bello Gallico, Erat omnio in Gallia ulteriore, legio una, pro ad summum. Præterea si modō aduerbia sint, ac non potius nomina, ad Græcorum imitationem per eclipsim dictum, modicum, paululum, minimum, plurimum. Sunt & qui ut plurimum usurpent, sicut Græci ὄσ ἐπι τὸ πλεῖστον, quod plurimum, ueteres dixerunt.

Diuerfitatis.
Eligendi:
Qualitatis
Quantitatis

Omnino pro
ad summum:

Comparandi

Comparandi, ut magis, minus, maxime, in inime. Comparandi

aliter quoq; comparationis siue collatiōis sunt tam,
 & quam, tantum, siue in tantū, & quantum. Item quā
 pro tā et quā sumūtur aequē et ac, sed proprie in quā
 titate. Suet. Cæsari nihil aequē ac iudicis acerbitas pro
 fuit. Intendendi, ut ualde perquam, longe, prorsus, pe
 nitus, omnino, magnopere, impense, impendio, appri
 mē, & aliquando bene, male, peius, pessime, admodū,
 adeo pro ualde, & imprimis pro ualde. Remittendi,
 ut sensim, paulatim, pedetentim, uix, egre. Et quæ rei
 non plane peractæ appelles, ut penē, ferē, temere, pro
 fere propemodum, et tantum non, ut Suet. in Tiberio,
 Tantum non aduersis tempestatibus Rhodum enauis
 gavit. Et quod idem significat, modo non, ut Terent.
 in Phor. Senem per epistolā pellexit, modo non mon
 tes auri pollicens. Demonstrandi, ut en, ecce. Et aliter
 demonstrandi, ut sic: ueluti cum dicimus, sic percutite,
 sic pronūcia. Explanandi siue declarandi, Greci δὶ ἰδὲ
 ἢ αὐτῶς uocāt ut id est, hoc est, & siue aliquando.
 Cice. ad Att. Tum reliqua uidebimus, id est, quo &
 qua, & quando. Idem ad eundem, Qui dum urbem,
 id est, patriam, amamus: dumq; rem conuenturam pu
 tamus, ita nos gesimus ut plane interclusi captiq;
 simus. Quintilian. Vt Aristarchus & etate nostra pa
 lemon, qui uocabulum, siue appellationē nomini sub
 iecerunt. Dubitandi, ut forsā, forsitan, fortassis, for
 tasse, forsit, fors. Vergil. Quos illi fors ad penas ob
 nostra reposcent Effugia. Horatius, Dissimile hoc illi
 est

Aequē aet
 Intendendi:

Remittendi:
 Rei peractæ:

Tantum uen
 Non modo:

Demonstrand.

Explanandi:

Sinē p id est;
 Dubitandi.

80 DE EMEND. STRVCT.

est, quia nō ut fors sit honorem, iure mihi inuideat qui
uis, &c. Vsurpantur hæc ubi incertum est, facta ne
res sit, nec ne, ut Horat. Et fortasse cupressum scis si-
mulare. Terentius, Bona fortasse.

Euentus

Euentus, ut forte, fortuito, casu, forte fortuna Vti
mur his ubi factum quid indicatur, sed fortuito. Ver.
Forte sub arguta confederat ilice Daphnis. Teren.

Personalia

Forte fortuna affuit hic meus amicus. Personalia, ut
mecum, tecum, secum, nobiscum. Sic dicta quod cer-
tas personas includant: si modo hæc aduerbia sunt &
nō potius constructio præpositionis cum pronomine,
quod relatio declarat, ut, Tecū qd mihi. Sed fortasse
fessellit Grammaticos, quod præpositio cum suo casu
sæpe est ἰσοδύναμον aduerbio. Personalia (ut qui-
busdam placet) sunt me atim, tu atim, su atim, nostra
tim, uestratim, id est, more meo, tuo, suo, nostro, ue-
stro. Horum non admodum dissimile est humanitus.

Humanitus
pro eo quod
est humano
more.

similitudinis:

Plinius, Vrsi autem, ut dictum est, humanitus strati,
id est, more humano, cum reliqua eius formæ signifi-
cent potius id quod ea quæ græce in ὁμοειδῆσιν desinunt, ut
radicitus, funditus, diuinitus, antiquitus: pro à radi-
ce, fundo, deo, antiquo. Similitudinis sunt sic, ita itidē,
sicut, sicuti, & ut, quæ omnia in qualitate quapiam
conferunt, sicuti quomodo & quemadmodum in ra-
tione & modo. Huc pertinent et quasi, ceu, tanquam,
uelut, ueluti, & uti. Sed hæc imaginem potius exhi-
bere Laurentio placet, ut uero atq; uti, generalia esse
Est etiam, quod Græci ἁποστατικῶν uocant, ut pro
ωσὶ

ubi, et superius quàm ubi. Est enim eiusmodi subaudiendum aduerbium. Aliter quoque uicem appellatiuorum suppleunt aduerbia, ut in his. Persius, Hesternum cras abiit. Idem, Euge tuum, & belle. Martialis, Audieris cum grande σφῶς. Nisi quis proxima hæc ὀφρῶς accipi dicat qua ratione uox qualibet pro nomine accipi potest. Et uice pronominis, ut, Hinc illæ lachrymæ. Verg. Huc delecta uirum sortiti corpora furtim, pro in hunc equum. Idem, Huc se prouecti deserto in littore condunt. Et loco prouocabuli, sed ad tempus relati. Cic. Attico, Tuas 10 Cal. accepi literas, quibus omnia consilia differens in id tempus, quum scierimus quod actum sit. Quum pro quo. Verg. En erit unquam ille dies mihi quum liceat tua dicere facta. Cicero ad Atticum, Utinam illum diem uideam, quum tibi gratias agam, quod me uiuere coegisti. pro quo die. Et loco prouocabuli cum præpositione. Verg. Genus unde Latium, pro à quo Ter. Et prædonibus, unde eam emerat, pro à quibus. Cic. En crimen, en causam cur regem fugitiuus dominum seruus accuset. Hic cur propter quam significat. Varro de re Rust. Loca calida prope aream faciunt quod succedant homines, pro in qua. Hoc genere. Enalla ges ueteres passim libeter uti uidentur Coniunctio pro nomine. Vergilius in sexto, Illius ergo uenimus, et magnos Herebi tranauimus amnes. Sisenæ, ut Gel. citat, Milites. ut lex Calphurnia cõcesserat uirtutis ergo ciuitate donati, pro illius causa, et uirtutis causa. Itẽ loco pronominis cum præpositione. Cicero.

Aduerbiũ uice pronominis:

Aduerbiũ loco prouocabuli.

Aduerbiũ loco prouocabuli cum præpositione.

Coniunctio pronomini

Coniunctio loco pronominis

minis cum
præpositi
one.

Terentia, Est autem in officio Orpheus, præterea ma-
gnopere nemo caterorum seruorum. Idem pro. Cn.
Pompeio, Eundem ab hostibus metui, præterea nemi-
nem, utrobique; præterea pro præter cum ponitur. Ci-
cero Ser. Sulpitio, A me uerò ita diligitur, ut tibi uni
concedam, præterea nemini, id est, præter te,

Nomē pro
participio.

TERTIVM GENVS.

Tertium genus in quo scilicet declinabiliū partium
alia ponitur pro alia, ex his uideatur. Nomen po-
nitur pro participio, ut prudens pro prouidens. Pli-
nius, Illa contra irinam spargit prudens, hanc quoque
leoni exitialem. Ita & gnarus se peti apud eundem le-
gitur pro sciens. Et Apud Vergilium, sibula pro sibu-
lantia, ut Sibula lambebant, linguis uibrantibus ora.
Et apud eundem corusca pro coruscantia, ut in Georg.
Corusca fulmina molitur dextera. Pronomen loco no-
minis, ut suus pro proprius. Vergilius, Sūt hic etiam
sua præmia laudi. Terentus, Suus cuique mos est. Pli-
nius de multis, Sed esse id animal ibi sui generis. Sic
dicimus, Et suus est Homeri mos. Et is pro talis, uel
tantus, ut Vergilius, Non ea uis animo. Eo quoque &
quo similiter hoc & quo sepius pro tanto et quan-
to legimus, ut in illis, Eo magis, eo minus, hoc magis,
hoc minus, quo magis, quo minus, ut Cæsar in Com-
ment. Eo grauius ferre, quo minus merito populi Ro-
mani accidisset. Tale est illud Ciceronis ad Appium,
Equidē pro eo quanti te feci, quicquid feceris appro-
babo. Rursus uerbū pro nomine, ut supra est dictum.

Verbum
pro nomi-
ne.

Oudius,

Onidius, Sæpe uale dicto rursus sum multa locutus. Persius, Scire tuū nihil est, nisi te scire hoc sciat alter Idem, Et nostrum illud uiuere triste. Martialis, Velle tuum nolo Dyndime, nolle uolo. Participium pro nomine. Salustius, Alieni appetēs sui profusus. Ars enim non recusat appetitor, & profusor. Aliter quoq; pro nomine accipitur participiū ut alibi diximus. Et pro uerbo. Salustius, Prius quam incipias consulto: & ut ubi consulueris mature opus est factō, pro consuli & fieri ut Priscianus interpretatur. Terentius, Ita factō opus est. Idem in Hecyra, In arcem transcurso opus est. Vbi tamen Donatus pro transcurrere interpretatur. Sed potest & pro transcurri accipi. In illis autem, Volo datū, factum oportuit. Infinitū, esse, sub auditur. Suntq; infiniti præterita, ut quibus etiam perfectio significetur, non solum actio.

Participiū
Pro nomine.

Participiū
pro uerbo

Q. VARTVM GENVS:

Reliquum est quartum genus, ubi scilicet indeclinabile pro indeclinabili ponitur, quod ex his spectatur. Præpositio pro aduerbio. Absq; ut Terentius, Quam fortunatus sum cæteris rebus absq; hæc una foret, id est, χωρίς uel seorsum, uel secus. Ante. Vergilius, Ante leues ergo pascentur in æthere cerui, pro prius. Circa. Cicero ad Atticum, Nostram ambulationem et Laconicum, eaq; quæ circa sint, uelim quæ poteris inuisas. Circiter. Cassius Hemina ex Gellio, Lapidem quadratum circiter in media arce iunctū canalicis. C. Att. Verū hæc in Arpinati ad sextū circiter

Præpositio
pro aduerbio

Idus Maias non defleamus, ne & opera, & oleū philo-
 logiæ nostræ perierit. Sed conferamus tranquillo a-
 nimo. Circum Vergilius, Anna uides toto properari
 littore circum. Contra. Idem, Et ueneris contra sic
 filius orsus. Vbi inuicem significat, autore Donato.
 Coram. Idem, Coram quem queritis adsum. Clam.
 Idem, Clam ferro incautum superat. Extra. Persius
 Pinge duos angues, pueri, locus est sacer, extra mei-
 te. Quin. Sint extra licet usus bellici, trāseamus, quod
 Achimedes obsidionem, Siracusarum in longum tra-
 xit. Iuxta, Salustius in Iugur. Hyemem atq; æstatem
 iuxta pati: pro æquē, quo Terentius similiter utitur,
 Noui æquē omnia tecum Columella, Nec nimis, iuxta
 satæ fruges. Ponē, Verg. Pars cætera pontum Ponē
 legit. Et pone sequens. pro à tergo, uel post tergum.
 Prope Terent. Prope adest, cum alieno more uiuen-
 dum est mihi. Hæc tamen duo accentu distinguunt à
 præpositione. Post Verg. Post mihi non simili pœna
 cōmissa luctis: pro postea. Palam. Terent. Si falsum,
 aut fictum, aut uanum est, continuo palam est. Præ.
 Idem, I præsequar. Supra Salust. Pauca suprā repe-
 tam. Secundum. Plau. Amph. I tu secundum, sequar.
 Subter. Ver. Subter (mirabile dictu) Tot lingue. Pla.
 Hinc atq; hinc Super subterq; premor angustijs Su-
 per? Verg, Satis una superq; Vidimus excidia Secus.
 Cicer. Att. Quintus frater purgat se mihi per literas,
 et affirmat nihil à se cuiquā de te secus esse dictū: pro
 male uel inimice. Ultra. Nil ultra facies. Vsq; cum
 præpo

prepositioni adiungitur, ut usq; sub obscurum noctis usq; ex Aethiopia. Et prepositio pro coniunctione. Salustius, Præter rerum capitalium condemnatis. Hic Præter si recte scribitur (nam aliter scriptū hodie reperitur) pro præterquam accipitur, quæ etiam à Donato inter coniunctiones numeratur, Copulatq; illud condēnatis cum datiuo, qui præcedit multitudini Priscianus eo loco pro sine accipit, & ablatiuo coniungit, quod ab alio fortassis, sed perperam notatum accepit. Alioqui nec mirū magnopere est, inter tot quæ renda, estimandaq; lapsus in tantilla re fuisse, ut mihi quoque obiter in tot tricis caueam. Ceterum pro præterquam uel nisi utitur Varro de re Rust. dicens, Præter si aliter nequeas.

Aduerbiū pro præpositione, ut Vergilius, Tale intus templo diuū patriaq; Latinus Sede sedens. Sed hoc σολοικοφανές est. In prosa uero, Quintiliano autore, Solæcisimus.

Aduerbiū pro præpositione:

Et pro coniunctione, ut quæ congregandi sunt, præsertim geminata, pro copulatiuis. Quintil. Simul ut pleniori obsequio demererer amantiſsimos mei, si mul ne uulgarem uiam ingressus, alienis demum uestigijs insisterem. Verg. Vna ingens Periphās, & equorum agitator Achilles, Armiger Automedon una omnis Syria pubes Succedunt tecto Item, Quū pro postquam. Plaut. in Trucu. Iam biennium est, quum mecum esse ille cœpit. Et pro copulatiua &c. Vergilius, Vix hæc ediderat, quum effusis imbris atræ.

Aduerbiū pro coniunctione:

Tempeſtas ſine fine furit. Liuius de bello Puni. Dies
 haud multi interceſſerant, quum legati uenerūt, pro
 & atra tempeſtas, & legati Cicero de Oratore, Vix
 annus interceſſerat ab hoc ſermone cohortatiōis meæ
 quum iſte accuſauit Caium Norbanum: pro, & iſte.
 Et ſimul pro poſtquam, ſiue aduerbium eſt, ſiue con-
 iunctio. Ouidius,

Nam ſimul aſpexit diſta acceptaq; ſalute. Idem.

Nam ſimul exta deo data ſunt, licet omnia fari.

Cæſar. Noſtri ſimul in arido conſtiterunt ſuis omni-
 bus conſequutis, in hoſtes impetū fecerunt. Et ut pro
 poſtquam. Vergilius,

Vulgi quæ uox ut uenit ad aures.

Frequēter præterea uſurpatur ubi pro poſtquam, ut
 Vergil. Ille ubi naſcentem maculis uariauerit orbem
 Terentius, Vbi ea cauſa, quam obrem hæc faciūt, erit
 adempta, deſinent. Statim, protinus, & continuo ſubie-
 cta negationi, quaſi pro ideo accipi Laurëtio placet.
 Quintilianus, Neq; id ſtatim legenti perſuaſum ſit o-
 mnia, quæ omnes autores dixerunt, utiq; eſſe perfectæ
 Idem, Non autem ut quicquid præcipuè neceſſarium
 eſt, ſic ad efficiendum oratorem maximi protinus erit
 momenti. Cicero, At ſi illæ ſeditiones ſaluti huic ciui-
 tati fuiſſent, non continuo ſi quis motus populi factus
 eſſet, id Caio Norbano in nefario crimine & fraude
 capitali eſſet ponendum. Simili modo interrogatione
 Quintilianus, Cōtinuo ne ſi ille ſtulte cogitauit, nobis
 ſtulte dicendum eſt.

Coniunctio

Coniunctio pro aduerbio, ut atq; pro statim, au-
toribus Festo & Gellio, ut in illo Vergilij in Georgi.

Coniunctio
Pro aduer-
bio.

Atq; illum in præceps prono rapit alucus anni. Item
& pro ita græco. Cicero ad atticum, Vide quàm
turpi letho percamus, & dubitari potest, quin ille seu
uictus, seu uictor redierit, cædã facturus sit? Verg. Et
quisquã numen Iunonis adoret Præterea, aut supplex
aris imponat honorem? Etiam quoq; pro sic, uel ita le-
gitur. Cic. pro Roscio, Si non, quomodo tabulas confi-
cis? si etiã, quam obrem cum cetera nomina in ordinẽ
referrebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat im-
primis magnum, in aduersarijs relinquebas? Itẽ quoq;
pro sic uel ita legitur. Cic. de Diui. Qui magis angui-
bus quàm lacertis, quàm muribus, quia sunt hæc quo-
tidiana, angues non item. Sed pro imò. Plautus, Habet
gladium, sed duos: id est imo duos.

SPECIERVM NOMINIS ENALLAGE

Latissimè etiã patet ea Enallages pars, quæ per spe-
cies partium inter se fit. Cuius nunc per singulas
orationis partes exempla subiiciemus.

In nomine igitur propria pro suis possessiuis poe-
tis nonnunquam usurpatur, ut Verg. Et Dardana su-
scitat arma, pro Dardania. Idem, Laticemq; Lieum,
pro Lieium, ut Seruius recte notauit. Horatius,
Vos ô Pomphilius sanguis.

Propria p
suis posses-
siuis.

Et proprium pro adiectiuo, ut Tullius eloquio,
uiribus Milo. Significatur enim magnus eloquio, ua-
lens uiribus, uel eiusmodi aliquid.

Proprium
pro adiec-
tiuo:

Appellati-
uum pro
partitiuo.

Item appellatiuum pro partitiuo, ut pars pro alij. Sallust. Pars ingenium, alij corpus exercebant.

Absolutū
pro com-
paratiuo.

Absolutum pro comparatiuo. Terentius, Paulū qui est homo tolerabilis, scortari crebro non uult, pro tolerabilior. Cic. Att. Si rectè scriptum est, ut non solum gloriosis consilijs utamur, sed etiam paulò salu-
bribus. Sic legi uidetur & duplicia pro duplo plura. Columel. Vt ab ijs arcendus, ita cohortandus est ad instrumentorum ferramentorumq; curam ut duplicia

Compara-
tium pro
absoluto.

quàm numerus seruorum exigit, resecta & reposita custodiat. Rursus comparatiuum pro absoluto, ut Quintil. affirmat dicens. Vtimur uulgo comparatiuis pro absolutis, ut quum se quis infirmiorē esse dixerit. Veteres grammatici ferè omnes, minus aliquid per comparatiuum, quàm per ipsum posituum aliquando significari uolunt. Et Theodorus apud Grecos, ueluti castigatius aliquid per comparatiuum aliquando significari ait. Sed nonnulla ueterum grammaticorum exempla, recte reijcit Valla. Sicubi tamē ita per se positum comparatiuum significet, maxime id Quintil. exemplo cum similibus uidebitur. Nam omnino diuersum aliquid significare uidetur, qui se infirmiorē, dicit, quàm qui se infirmum. Alioqui cur potius illo quàm hoc utitur? Accedit quod Comparatiua sic posita secundam transitionem, id est, ablatiuū mensuræ recipere possunt, quales sunt aliquanto, multo, paulò, ut Terent. Si qua est habitior paulò pugilem esse aiunt, quod plane posituum non facit.

Quo minus eiusmodi comparatiuum pro ipso prorsus positiuo accipi uidetur, sed in sua ipsius uimitigata per aliquam subauditionem subsistere, ut qui se infirmiore dicit, quam iusta ualetudo postulet, subaudiatur, & si qua est habitior paulo, quam mediocris status exigit, intelligat. Leguntur tamen comparatiua tria pro suis absolutis, Superior pro praecedenti, etiam si proximè praecessit. Posterior pro sequente, etiam si continenter succedit. Plures pro multi. Cicerone, Quum sint duo genera decertandi, unum per disceptationem, alterum per uim: quumq; illud sit proprium hominis, hoc belluarum, confugiendum est ad posterius, si uti non licet superiore. Idem, Quomodum officia ducerentur ab honestate atq; ab omni genere uirtutis, satis explicatum arbitror libro superiore. De plures pro multi, passim legas exempla. Non ignorandum superlatiua subinde absolute, id est, sine prima sua transitione legi, quum alias, ut Quamquam mihi semper frequens conspectus uester multo iucundissimus, hic autem locus ad agendum amplissimus, ad dicendum ornatusissimus est uisus, tum uel maxime cum quam intendendi aduerbium praese positum habent. Quippe ita nec genitiuum superlatiui debitum, nec ea in quae eiusmodi genitiuus solui solet admittunt. Non enim quam doctissimus omnium quisquam dixerit, sed absolute quam doctissimus. Accipitur comparatiuum pro contrario positiuo cum minus, ut in illo Phoc. m. Quam mihi comparatum est,

Tria comparatiua pro suis absolutis;

Comparatiuum pro contrario positiuo cum minus.

hi qui minus habet, ut semper aliquid addant diuiti-
ribus, hoc est, minus pauperibus, ut Donatus interpre-
tatur. Qua ratione illud cum similibus interpretan-
dū uidetur. Mare Ponticū est dulcius ceteris maribus
id est, minus amarū. Et illud Curtij, Mare Caspiū dul-
cius ceteris, ingentis magnitudinis serpentes alit.

Comparatiuum pro superlatiuo, ut idem Curtius, si
recte scriptum est, Duo maiora omnium nauigia sum-
mersa sunt.

Superlati-
uum pro
absoluto.

Superlatiuum pro absoluto, sed ubi eius absolutum
non est nomen. Terent. Quem ego infra infimos om-
nes puto homines. Idem, Tute scis post illa quam inti-
mum habeam te. Superlatiuum primus, pro eius com-
paratiuo prior. Cicero ad Seruium, Duo quidem à te
nominatim rogo: primum, ut si quid satis datum, am-
plius eo nomine non peti cures. Suct. Aug. Admodum
pristinum splendorem redegit, duabus lectionibus:
prima, ipsorum arbitratu quo uir uirum legit, secun-
da, suo & Agrippæ. Colum. Ab æquinoctio primo,
quod mense Martio circa octauum Calen. Aprilis in
octaua parte arietis conficitur. Vult enim compara-
tius potius partiri duo. Superlatius tria uel plura.

Diuisiua p
Cardinali-
bus

Diuisiua siue distributiua pro Cardinalibus ma-
xime apud poetas & in singulari numero, ut Vergil.
Gurgite septeno rapidus mare summouet amnis, pro
septem gurgitibus. Leguntur sic & apud oratores,
sed raro. Plin. in 26, Prodigiousa sunt quæ circa hoc
trahit Theophrastus autor alioqui grauis, Septuā-
geno

geno coitu durare libidinem tactu herbae, cuius no-
 men speciemque non posuit, pro septuaginta coitibus
 In plurali uero tum apud oratores tum poetas sepe,
 ut Vergilius, Tot lecti proceres bis denis nauibus
 ibant, pro bis decem. Idem, Per duodena regit mundi
 sol aureus astra, pro duodecim. Idem, Bis, quinos si
 ille dies, pro bis quinque. Et bis denis Phrygium con-
 scendi nauibus æquor, pro bis decem. Cicero (ut Ser-
 uius citat) Bimos habebam iubeo promi utrosque. Cum
 hoc postremo duo alia, duplices & gemini in usu con-
 ueniunt, quippe quæ nunquam pro duo & ambo
 leguntur. Vergilius, Et duplices tendens ad sidera pal-
 mas. Idem, Agnouit prolem ambiguam geminosque pa-
 rentes. Sed redeamus ad diuisionum in plurali pro car-
 dinalibus apud oratores usum, apud quos uidetur
 promiscuus. Plin. de mausoleo, Patet ab austro et sep-
 tentrione sexagenos ternos pedes. Idem alibi, Aristo-
 lochia uel agaricon obolis ternis ex aqua calida, pro
 obolis tribus, ut idem in eodem, Pota tribus obolis san-
 guinis exercitationes. Idem, Viuunt Laconici annis de-
 nis, scemina duodenis, Cætera genera quindecim an-
 nis aliquando uiginti pro quindenis et uingenis. Idem,
 Pavo a trimatu parit primo anno unum aut alterum
 ouum, sequenti quaterna, singula pro aut bina.

Cardinalia pro ordinalibus ut Cicero, ad Terent. Cardinalia
 De nauī exeuntibus nobis, Achastus cum literis præ-
 sto fuit, uno, & uicesimo die. Idem de Senectute, Quis
 uno & octogesimo anno scribens mortuus est. In his
 enm

Pro ordi-
 nalibus:

enim uno pro primo positum uidetur, fereq; ita legas non aliter.

Ordinalia pro cardinalibus. Iuvena. Sexti ceruice feratur pro sex ceruicibus. Item pro his quib. multiplicatio significatur. Plinius in octauo, Nasci- tur qualicumq; solo cum centesimo grano, ipsumq; pro letamine est, pro cētuplo grano. Var. de re Rust. Ut ex eodem semine alibui cum decimo redeat, aliubi cum quinto decimo, ut in Hetruria et locis aliquot in Italia, in Sybaritana dicunt etiam cum centesimo redire solitum. Accipitur & certus numerus pro incerto, ut Vergilius, O terq; quaterq; beati. Et Cicero, Sexcenta possunt decreta proferre. Et Terētius, Sexcentas proinde potius scribito. Ibi enim ter & quater pro sepe. In his sexcenta & sexcentas, pro multa & multas. Item partitiuum pro numerali, alias cardinali. Cicero pro Cluent. Qui quum ad unum iam & alterum diem desideratur. Totum enim illud unū & alterum, pro duobus est accipiendum. Idem Attic. Quid enim est tantum in uno aut altero die, pro uno aut duobus. Alius ordinali. Idem Phillipp. secunda, Proximo, altero, tertio, denique, reliquis consecutis diebus, pro secundo, tertio. Cicero pro Cornif. Liberalibus literas accipi tuas, quas mihi Cornificius altero et uigesimo die, ut dicebat, reddidit. Liuius ab urbe condita. Anno trigesimo altero, quam Roma condita erat. Idem de bello Macedonico, Altera die quā ā Brundusio soluit.

Certus numerus pro incerto:

Partitiuum pro numerali:

Et uterq; loco collectiui. Salustius, Vterq; graues inimicitias cum illo exercebant. Horatius, Missis magnis de rebus uterq; legati.

Vterq; loco collectiui:

Quidam pro aliquis, Vt in Georgicis, Et quidam seros hiberni ad luminis ignes Peruigilat. Cicero de Orat. Habes enim meum de oratore Brute iudicium, quod aut sequere, si probaueris, aut tuo stabis, si aliud quoddam est tuum.

Quidam pro aliquis

Contra aliquis pro quidam, ut in illo Ouid. Atq; aliquis pro dijs non tristibus optet, sic fieri turpis.

Aliquis pro quidam.

Aliquis pro quiuis uel quicumq;

Item aliquis pro quiuis uel quicumq;. Terentius, Olim isthuc, olim quum ita animum induxi tuum, hoc quod cuperes aliquo pacto efficiendum pro quouis uel quocunq; pacto. Post negationem uero sepe transit in uniuersale, Laurentio autore: ut, non uidit me aliquis, pro nemo me uidit. Item quis pro aliquis, idq; honeste, ubi has particulas, si, siue, nisi, quo pro quanto, quum & aliud, statim sequitur, ut si quis, siue quis, nisi quis, quo quis cum quis, aliud quid, quorum exempla passim inuenias. Et quisquam pro quiuis. Cice. ad Terentiam, Nisi uos fortiores cognoscerem, quam quenquam uirum, pro quemuis uirum, Et pro collectiui, ut Plautus, Neque nostrum quisquam sensimus quum peperit.

Quis pro aliquis:

Quisquam pro quiuis

Quisquam pro collectiui. Quicumq; pro quiuis.

Et quicumq; pro quiuis. Quintilianus, Ne ego illud quidem Apostrophen semper uoco, in quo res quaecunq; relinquitur intelligenda. Item qui pro quis, Vergilius, Qui nunc concursus ad amnem?

Qui pro quis.

Cicero

Cicero, *Qui concursus ex oppidis finitimis undiq;*
 Liuius, *Qui finis erat discordiarum?* Item qui pro
 qualis uel quantus. Sicut is pro talis uel tantus. Oui-
 dius. Hæc ego dum stulte meditor, quæ uestra libido
 est. Et quo pro quanto, præsertim ante comparatiua
 Terentius, *Memini uidere, quo æquior sum Pamphi-
 lo, si se illam in somnis, quam illum amplecti maluit.*

Nemo pro
 ullus

Item nemo pro ullus Cicero Dolabellæ, *Contigit enim
 tibi quod haud scio an nemini, ut summa seueritas
 animaduersionis non modo non inuidiosa, sed etiam
 popularis esset.* Item eius generis, pro eiusmodi. Pla-
 ninus nat. histor. *Purpure, murices, eius deniq; gene-
 ris uere pariunt.* Præterea, quæ patronymicorū gra-
 corum forma ducuntur à locis, pro possessiuus usur-
 pata subinde legas. Vergilius, *Sicelides Muse paulo
 maiora canamus.* Ouidius,

Hesternus
 et crastinus
 pro pridia-
 nus & post-
 ridianus:

Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse uolo.
 Hesternus & crastinus, pro pridianus, & postri-
 dianus, ut Vergilius, *Nunquam te crastina fallat ho-
 ra, pro, postridiana.* Teren. *Cum iure hesterni panem
 atrum uorent.*

SPECIERVM PRONOMINIS
 ENALLAGE

EX pronomibus demonstratiuū sepe apud auto-
 res accipitur pro possessiuo, Plaut. *Duorū labori
 hominū parissim libens, mei te rogandi, et tui respō-
 dendi mihi.* Rectū enim esset, *meo & tuo.* Teren. *Cū-
 iū puerū hic apposuit? Vestri: cuius uestri? Pamphili*
 Vbi

Vbi uestri pro possessiuo uel certe primitiuo uestrum positum est, sicuti nostri, pro primitiuo nostrum.

Reciprocum primitiuum pro relatiuo, ut in illo Terentij, Orat te si se amas, hera ut ad se uenias. Iusti. Treccetos exules iudices, rectoresq; ciuitati dedit. Apud quos cum potentissimi quiq; rei eius ipsius criminis postularentur, quod per iniuriam se in exilium exegissent. In priori enim exemplo uidetur illud, se in si se amas, pro eam uel ipsam positum, ut ex sententia rite ordinata magis apparet: sic, hera te orat, ut ad se uenias, si se amas, pro si eam amas. Sic enim locutus uidetur Cæsar in Cômētis. Ei legatiōi Ariouistus respōdit, Si quid ipsi à Cæsare opus esset, sese ad eum uenturū fuisse. Si quid ille à se uelit, illū ad se uenire oportere. In Iustini exēplo, Se pro eos uel ipsos, ut inspicienti liquet. In illo quoq; Mar. de Pantagatho, Sis licet inde sibi tellus placata leuisq; , Artificis leuior non potes esse manu, quis non uidet sibi pro illo positum? Cæterum in prioribus exemplis æstimetur, num utroq; modo loqui liceat.

Reciprocu
Primitiuu
pro relati-
uo.

Reciprocum possessiuum pro relatiuis tertiæ personæ. Cicero ad Octauium, Cur aut ingratus crudeliter aut immemor beneficij sui scelerate circumscriptis Senatū ? pro beneficij eius, Terentius in Hæcyræ, Mater quod suasit sua, adolescens mulier fecit, mirandum ne id est ? Et Vergilius, Tum breuiter Barcē nurricem affata Sichæi, Namq; suam patriæ antiqua cinis ater habebat. In quibus suam & sua

Reciprocu
Possessiuu
p Relatiuis

pro

112 DE EMEND. STRVCT.

pro eius Donatus notat. Et Ouid. in Heroid. Respice
Laertem ut iam sua lumina condas: pro eius lumina.
Et Plinius, Vinea si macruerit, sarmenta sua cōburito
Hæc tamen, ut Solæcophane uitanda cenſeo.

Poffefsi-
uum pro
primitiuo.

Rurſus poſſefſiuum pro primitiuo. Terent. Vt ap-
pareret facile deſiderio id fieri tuo, ubi tui potius po-
ſcit ſenſus, & Donatus ita cēſet. Idem, Nam negligen-
tia tua atq; odio fecit tuo, pro tui.

VERBIS SPECIERVM ENAL-
LAGE.

IN uerbi etiam ſpeciebus non minor permutatio eſt.
Vbi & actiuum pro neutro legas abſoluto ſiue ip-
ſo paſſiuo. Verg. Siſtunt amnes, terræq; debiſcunt. Si-
ſtunt enim pro ſtant accipitur, uel ſiſtuntur. Plin. Vbi
cū alijs iunxere, gignunt. Varro ex Gellio, In priori
uerbo graues proſodia quæ ſuere manēt reliquæ mu-
tant. Sic & Cornelius Celfus de tempeſt. Peſſimæ, quæ
uariant maxime. Verg. Et iam nox humida cælo præ-
cipitat. Idē, Ingemināt auctri et denſiſſimus imber. Te-
rentius, Atq; illa ſi lauerit, nuncia mihi. Idē, Quæ res
tibi uortat malē, pro mutantur, uariantur, præcipita-
tur, ingeminātur, lota ſit, et uertatur: niſi in ambobus
his generibus eclipſim potius pronominis ſe, dicas, ut
ſit, præcipitat ſe, ingemināt ſe, lauerit ſe, uortat ſe,
præterea ſiſtunt ſe, iūxere ſe. Quam interpretationē
ſecutus eſt Seruius dicens, Accingunt operi, pro ac-
cingunt ſe operi. Quo modo uerbum Probo ſæpe le-
gitur. Ad eundem modum & nubo uſurpatum uide-
tur,

Uox, sicut in tali sermone, Sic studijs incumbit, ut sanitatis sit immemor.

DE INTERIECTIONE:

Interiectio est uox, quæ sub rudi inconditaq; uoce affectum animi demonstrat. Hanc ideo separatam ab aduerbio Priscianus ait, quod uidetur in sese affectum uerbi habere, & plenam motus animi significationem, etiam si uerbū non addatur demonstrare. quod certe aduerbia non faciunt, ut quæ consistere sine uerbo, præter admodum pauca, non possunt. Habet autē uarias species, sed maxime à Grammaticis confusas. Exultantis uel letitiæ, ut Euax, uah, ò. Plaut. Euax iurgio uxorem tandem abegi. Terent. Heaut. Vah ergo mea Antiphila Idē, O factū bene. Dolentis uel luentis, ut heu, hoi, hei, ó, ah. Verg. Heu quæ me, inquit, tellus, quæ me æquora possunt seruare: Idē, Heu mihi qualis erat, quantū mutatus ab illo Hectore: Terent. in Eunuch, I intro hoi hei. Virgil. O dolor atque decus magnū. Idem, Ah filice in nuda commixa reliquit.

Timentis ut hei, atat. Terent. in And. Heu uereor ne quid Andria oportet mali. Admirantis, ut papæ. Terentius, Papæ noua figura oris.

Vitantis, ut apage, apagesis. Terentius, Apagesis egon, formidolosus? Laudantis, ut euge: Martialis, Effecte gnauiter, cito, nequiter euge beate.

Vocantis sub incondita uoce, ut cho, oh, io. Terentius, Oh qui uocare? Ouid. Ecquis (io) sylue crudelius, inquit, amauit. Silentium iniungentis, ut Au, Si.

f Terentius

Interiectio
quid;

Interiectionū
species:
Exultantis

Dolentis

Timentis :
Admirantis

Vitantis
Laudantis

Vocantis:

Silentium iniungentis:

Quidā si feri
bendum cen
sent Pro silen
tū uora.

Terentius. Au obsecro mea Pythias. Idem, Au ne com
parandus hic quidem ad illum est.

Deridentis uel ironiæ, ut Hui Ter. Hui tā cito. Idē
Hui tu mihi illā laudas. Ex improviso aliquid depre
bendentis, ut atat. Ter. Atat hoc illud est, hinc ille La
chrymæ. Idem, Atat data hercle mihi sunt uerba.

Ridentis
Exclamantis

Ridentis, ut ha ha he, Te. Eunuch. Ha ha he defessa
iam misera sum te ridendo. Exclamantis ut ô, proh,
proh nefas. Luc. proh si remeasset in urbē. Terentius,
Iuppiter magne o scelestum atq; audacem hominem.
Seneca, O paupertas felix quæ tanto titulo locū fecit

Coniunctio
quid.

DE CONIUNCTIO.NE.

Coniunctio est pars orationis, quæ clausulas in se
mone apte coniungit. Aliter, Coniunctio est pars
orationis, quæ clausularum inter se connexum decli
rans plurimum ad orationis claritatem confert, Ali
ter, Quæ tantum habitudinem clausularum, inter se
in sermone defuit. Et coniunctionis quidem officium
hoc est, Cum aduerbia sicubi sensus iungunt, dictiones
etiam respiciant, ut quæ similitudines uocantur. Con
iunctionis multæ sunt species, uel ut ueteres locuti sūt,
potestates. Copulatiuæ, quibus ea nectimus quæ con
iuncta significare uolumus. Aliter, Quæ copulant
tam uerba quam sensum, quales sunt, Et, q; atq; ac,
quoq; etiam, præterea, alioqui, item, itemq; cum &
tum. Sed ubi sequitur tum, nam ubi præcedit, aduer
bia sunt temporis. Præterea tum, multiplicatum, ut
tum uesper, tum mane, Quinetiam, sed &, superq;
in super,

Copulatiuæ:

in super, ad hoc, adhuc, ut quibusdam placet. Salustius, Ad hoc plerumque tempora in uenando agere, leonem atque alias feras primus aut imprimis ferire. Idem Adhuc accedebat munificētia animi, ingenij solertia. Hoc amplius et his amplius, pro præterea. Quint. Institution. Hoc amplius, intro et intus, loci aduerbia: eo tamen intus, et intro sum, solæcisini sunt Idem, His amplius apud eundem. Nam quis te iuuenum confidentissime. Adeo pro etiam. Cic. Pro Planco insector, posco, atque adeo flagito. Simul pro et uel etiam. Huc referantur, et horum contraria, nec, neque, neu, neue. Cicero Lentulo, Peto à te, ne id à me neue in hoc reo neue in aliis quæras. Sunt autem quæ his copulantur aliquando sensus energia, siue re uera, siue ut loquuntur, actu, ut Virgilius legit, et idē scribit. Aliquando potestate tantum, ut Ego lego et tu. Si quis enim plenam constructionē faciet, duo sensus etiam re ipsa apparent, ut ego lego, et tu legis. Ex his quatuor nempe, et, que, nec, neque, quæ geminantur, suspensiuæ prior loco apte dici possunt, quod aliam eiusdem potestatis expectari faciant, uel affirmatiuam, Et fugit et pugnat, uel negatiuam. Iuuenal. Et lateri parcas nec quantum iussit anheles. Sunt ex his quæ explanationem quandam præcedentium inferant, sicuti διασαφηνῶς aduerbia, ut Virgilius, Manet alta mente repostum iudiciū Paridis, spectatque iniuria formæ, quasi nempe iniuria spectat formæ, uel id est, iniuria spectat formæ. Grammatici Epexegetin uocant.

Adeo pro etiam.
Simul Pro & uel etiam:

Suspensiuæ.

Epexegetis.

Discretiue

Discretiue, quibus ea que discreta intelligi uolumus, conectimus: ut sed, sedenim, at, ast, atqui, quidem, autem, uero, porro, quin pro sed, ceterum, uerum, uerum enim, uerum enim uero, quod cum si uel nisi, ut Iu. Quod si uexatur leges & iura: pro uerum si uel at si Teren. in Phorm. Quod ni fuisset incogitans, ita cum expectarem, ut par fuit. Ex his nonnullae copulatiue leguntur. Itaque etiam Prisciano & Grecis inter copulatiuas numerantur sicuti quidem, autem, uero Mihi separatas esse magis placuit, & discretiuas appellari, quod tali officio maxime fungantur, ut Achilles quidem fortis fuit, Ulysses uero astutus.

Disiunctiue

Disiunctiue quibus ea iungimus, quorum alterum, non utrumque affirmamus. Quales sunt aut, uel, ne, siue, seu. Hec quoque cum geminantur, suspensiuę priori loco dici possunt: ut, uel scribit, uel dicitur.

Rationis.
Redditiue

Rationis redditiue sunt, quas Prisc. proprie Causales uocat, quibus id quod subicitur, rationem esse eius quod precessit significamus, ut nam, namque, enim, etenim, quod pro quia, quod pro quia precipue post non, propterea, quod, quippe, utpote, siquidem, ut pro utpote

Continuatiue.

Continuatiue sunt, quae (ut recte definit doctissimus Theodorus) consequentiam aliquam sine substantia significantes, sensus coniungunt imperfectos, ut si dies est, lux est. ALITER, quae consequentiam omnino, essentiam sub conditione, siue ex hypothese significant. ALITER, quae essentiam non nisi ex pacto significant. Sunt autem haec, si, siue, nisi, ni, & alia quando

quando quum & siue, cum si et ue(ex quibus com-
poni uidetur)significationem habet.

Subcontinuativæ sunt quæ consequentiam rerū
cum subsistentia significant, ut quoniam febricitas, ca-
les. Eiusmodi sunt quoniam, quia, quando, quatenus
Quintil. Institū. Quatenus huc incidimus, paulo plus
scholis demus. Postquam, & cum pro postquam, an-
tequam priusquam, quamdiu, quoad, & quod utrūq;
horum significat, donec, & donicum. Cato, Sed usque
licebit uellas, donicum in semen wideris ire. possunt ta-
men multa ex his, cum postponuntur, pro ratiōis red-
ditiuis accipi, ut salutem debeo tibi, quoniā tu me ser-
uasti. Nec excidit posteriora horū inter aduerbia tē-
poris posuisse me. Sed sunt & coniunctiones tenuissi-
mo plane ab aduerbijs discrimine, atq; haud scio an
Latinis hoc unico, quod scilicet coniunctiones cū sunt,
uerbū suum in subiunctiuo inferunt, Græcis facilis est
discretio, ut qui ἔπ δυνίτηξ adiecto coniunctiones
eas faciāt ὅταν, ἔπ δδ ἄρ, πριπ ἄρ, ἕως ἄρ, μέγισ-
dicentes.

Subconti-
nuatiuæ,

D. finitiuæ

ἔπ Definitiuæ, quæ præcedentis uerbi significationē
determinant, ut quod. Plinius ad Serui Gaudeo et gra-
tutor, quod Fusco Salinatori filiam tuam destinasti.
Cicero in Salust. Credo quod non omnes tui similes in
columes urbem uenissent.

Perfectiuæ.
Qui pro ut
Vt pro ne nō

Perfectiuæ uel absolutiuæ, quas alicui fini per se
ctioiq; præponimus sunt hæ, ut, uti, & quo pro ut,
qui pro ut, ne, & ut pro ne non Teren, Sed uim patris

ut queas ferre. Et ut ne, pro ut nō. Cic: pro Mil. Ope-
ra datur, ut iudicia ne fiant. Et Prisciano interprete
quatenus. Hor. iubeas miserū esse libenter quatenus id
faciat. Acroni pro quamdiu eo loci ponitur.

Dubitatiuæ.

Dubitatiuæ sunt, quas ibi adhibemus, ubi de duobus
dubitamus, ut ne, an, anne, num, nunquid, utrū, nec ne.
Quædam ex his & in solutionibus problematū græ-
co more adhibentur, cum uel de duobus ambigimus,
utrum optemus, uel non pro certo affirmamus quod
attulimus, sed ad legentis iudicium referimus, ut ex in-
terpretibus, Donatus in Hecyra, Sed reprimam me, ne
ægrè quicquā ex me audiat, Vtrum, inquit, ægrè pro
malè, an ægrè pro inuita.

Collectiuæ.

Collectiuæ uel illatiuæ, quas etiam rationales uocat
Priscianus, sunt, quibus consequi aliquid ea que pro-
posita sunt significamus, ut ergo, ideo, igitur, itaq; id
circo, quare, quamobrem, quocirca, proinde, ideoq;
ideo. Et quod pro post quod uel quare, ut Ter. Quod
te per hanc dexterā oro. Item propterea, & ea re. Ci-
cero, Ea re statim ad te Aristocritum misi.

Quod, p post
quod uel qua-
re.

Aduersatiuæ.

Aduersatiuæ, quibus non obstare, nec impedimento
esse quod dicimus significamus, ut, etsi, quanq̄, quam-
uis, licet, tametsi. Et redditiuæ earundem, tamen at-
ta men, sed tamen. Quas græci ἐπιλακτικὰς uocant,
quasq; tum adhibemus, cum ex duobus propositis al-
terum præferre nos significamus, sunt, Quam, et cum
pro quam accipiuntur, ac & atq;. Terentius, Que
se

Epilectiæ.

se se inhonestè optauit parare hic diuitias, potius quã
in patria honeste pauper uiuere.

Quæ elattotice græcè uocantur, id quod minus est
concedi dignum, indicant, ut saltē, & cum pro sal-
tē accipiuntur, at, certe, uel: ut, ne uel latū digitū cēsit.

Elattotice

Sunt & quas expletiuas ueteres dixere, tales scili-
cet tum demum merito censendæ, cum additæ uel de-
tractæ nihilo plus aut minus efficiunt, ut enim in ate-
nim, & sedenim, & enimuero, & cum inchoat clau-
sulam. Cicero ad Q. fratrem, Atenim inter hos ipsos
existūt graues controuersie: Vergilius, Sedenim Tro-
iano à sanguine duci Audierat, Terentius, Enim uero
Daue, nihil est loci segnitie, neq; socordie. Idē Adel.

ExpIetiuae

Enim non sinam. Et nam aliquando. Vergi.

Nam quis te iuuenum confidentissime
nostras iussit adire domos?

FINIS LIBRI.

f 4

THOMAE